

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

18 mei 2009

WETSVOORSTEL

tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek en van het
Wetboek der successierechten voor wat betreft de
bevrijdende betaling in het kader van een erfenis
en de terbeschikkingstelling van een bepaald
bedrag aan de langstlevende echtgenoot of wettelijk
samenwonende

WETSVOORSTEL

tot wijziging van het Wetboek der
successierechten voor wat betreft
liquiditeitsproblemen van overlevenden

WETSVOORSTEL

tot wijziging van het Wetboek der successierechten
en het Burgerlijk Wetboek voor wat betreft de
terbeschikkingstelling van een bepaald bedrag aan de
langstlevende partner

WETSVOORSTEL

tot onmiddellijke terbeschikkingstelling van
een maximumbedrag aan de echtgenoot of de
langstlevende wettelijk samenwonende voordat de
erfopvolging geregeld is

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE JUSTITIE
UITGEBRACHT DOOR
DE DAMES **Carina VAN CAUTER**
EN **Valérie DÉOM**

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

18 mai 2009

PROPOSITION DE LOI

modifiant le Code civil et le Code des droits de
succession en ce qui concerne le paiement libératoire
dans le cadre d'un héritage et visant à mettre un
certain montant à la disposition du conjoint ou
cohabitant légal survivant

PROPOSITION DE LOI

modifiant le Code des droits de succession
en ce qui concerne les problèmes
temporaires de liquidités auxquels
sont confrontés les survivants

PROPOSITION DE LOI

modifiant le Code des droits de succession et le
Code civil en vue de mettre un certain montant à la
disposition du partenaire survivant

PROPOSITION DE LOI

visant à mettre immédiatement à disposition du
conjoint ou du cohabitant légal survivant un montant
maximum avant le règlement
de la succession

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE LA JUSTICE
PAR
MMES **Carina VAN CAUTER**
ET **Valérie DÉOM**

**Samenstelling van de commissie op de datum van indiening van het verslag/
Composition de la commission à la date de dépôt du rapport**

Voorzitter/Président: Mia De Schamphelaere

A. — Vaste leden / Titulaires:

CD&V	Mia De Schamphelaere, Raf Terwingen, Jo Vandeurzen
MR	Olivier Hamal, Olivier Maingain, Marie-Christine Marghem
PS	Valérie Déom, André Perpète
Open Vld	Sabien Lahaye-Battheu, Carina Van Cauter
VB	Bart Laeremans, Bert Schoofs
sp.a	Renaat Landuyt, Peter Vanvelthoven
Ecolo-Groen!	Stefaan Van Hecke
cdH	Clotilde Nyssens
N-VA	Els De Rammelaere

B. — Plaatsvervangers / Suppléants:

Sonja Becq, Gerald Kindermans, Lieve Van Daele, Liesbeth Van der Auwera
David Clarinval, Denis Ducarme, Carine Lecomte, Florence Reuter
Claude Eerdeken, Thierry Giet, Karine Lalieux
Mathias De Clercq, Herman De Croo, Bart Somers
Alexandra Colen, Peter Logghe, Bruno Stevenheydens
Maya Detiège, Bruno Tobback, Ludwig Vandenhove
Juliette Boulet, Fouad Lahssaini
Josy Arens, Joseph George
Sarah Smeyers

cdH	:	centre démocrate Humaniste	
CD&V	:	Christen-Democratisch en Vlaams	
Ecolo-Groen!	:	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen	
FN	:	Front National	
LDD	:	Lijst Dedeker	
MR	:	Mouvement Réformateur	
N-VA	:	Nieuw-Vlaamse Alliantie	
Open Vld	:	Open Vlaamse liberalen en democraten	
PS	:	Parti Socialiste	
sp.a	:	socialistische partij anders	
VB	:	Vlaams Belang	

<i>Afkortingen bij de nummering van de publicaties:</i>		<i>Abréviations dans la numérotation des publications:</i>	
DOC 52 0000/000:	Parlementair document van de 52 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer	DOC 52 0000/000:	Document parlementaire de la 52 ^{ème} législature, suivi du n° de base et du n° consécutif
QRVA:	Schriftelijke Vragen en Antwoorden	QRVA:	Questions et Réponses écrites
CRIV:	Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)	CRIV:	Version Provisoire du Compte Rendu intégral (couverture verte)
CRABV:	Beknopt Verslag (blauwe kaft)	CRABV:	Compte Rendu Analytique (couverture bleue)
CRIV:	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen) (PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)	CRIV:	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes) (PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon)
PLEN:	Plenum	PLEN:	Séance plénière
COM:	Commissievergadering	COM:	Réunion de commission
MOT:	Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)	MOT:	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

<i>Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers</i>	<i>Publications officielles éditées par la Chambre des représentants</i>
<i>Bestellingen:</i>	<i>Commandes:</i>
Natieplein 2	Place de la Nation 2
1008 Brussel	1008 Bruxelles
Tel. : 02/ 549 81 60	Tél. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74	Fax : 02/549 82 74
www.deKamer.be	www.laChambre.be
e-mail : publicaties@deKamer.be	e-mail : publications@laChambre.be

INHOUD	Blz.	SOMMAIRE	Pages
I. Inleidende uiteenzettingen	4	I. Exposés introductifs	4
II. Algemene bespreking.....	5	II. Discussion générale.....	5
III. Artikelsgewijze bespreking en stemmingen	7	III. Discussion des articles et votes.....	7
IV. Vergadering met toepassing van artikel 82.1 van het Reglement	16	IV. Réunion en application de l'article 82.1 du Règlement.....	16
Bijlagen		Annexes	
1. Schriftelijk advies van de Koninklijk Federatie van het Belgisch Notariaat	18	1. Avis écrit de la Fédération royale des notaires de Belgique.....	18
2. Schriftelijk advies van Febelfin.....	24	2. Avis écrit de Febelfin	24
3. Schriftelijk advies van de FOD Financiën	27	3. Avis écrit du SPF Finances	27

Voorgaande documenten:

Doc 52 1633/ (2008/2009):

001: Wetsvoorstel van de heer Verherstraeten c.s.
002 tot 006: Amendementen.

Zie ook:

008: Tekst aangenomen door de commissie.

Doc 52 0450/ (2007/2008):

001: Wetsvoorstel van de heren Geerts, Bonte en Van der Maelen.

Doc 52 0701/ (2007/2008):

001: Wetsvoorstel van de heer Verherstraeten c.s.

Doc 52 0922/ (2007/2008):

001: Wetsvoorstel van de heren Crucke en Jeholet.

Documents précédents:

Doc 52 1633/ (2008/2009):

001: Proposition de loi de M. Verherstraeten et consorts.
002 à 006: Amendements.

Voir aussi:

008: Texte adopté par la commission.

Doc 52 0450/ (2007/2008):

001: Proposition de loi de MM. Geerts, Bonte et Van der Maelen.

Doc 52 0701/ (2007/2008):

001: Proposition de loi de M. Verherstraeten et consorts.

Doc 52 0922/ (2007/2008):

001: Proposition de loi de MM. Crucke et Jeholet.

DAMES EN HEREN,

Uw commissie heeft deze samengevoegde wetsvoorstellen besproken tijdens de vergaderingen van 11 februari, 1 en 21 april, 6 en 12 mei 2009.

I. — INLEIDENDE UITEENZETTINGEN

A. Wetsvoorstel (Servais Verherstraeten, Sonja Becq, Mia De Schamphelaere, Raf Terwingen, Liesbeth Van der Auwera) tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek en van het Wetboek der successierechten voor wat betreft de bevrijdende betaling in het kader van een erfenis en de terbeschikkingstelling van een bepaald bedrag aan de langstlevende echtgenoot of wettelijk samenwonende, DOC 52 1633/001

De heer Raf Terwingen (CD&V) verduidelijkt dat bij een overlijden de banken momenteel de handtekening eisen van alle erfgenamen voor de vereffening van de tegoeden. Erfgenamen die het onderling niet eens zijn, kunnen dus de uitbetaling blokkeren en desgevallend kan de langstlevende partner zelfs niet aan zijn eigen tegoeden.

Om die reden willen de indieners uitdrukkelijk bepalen dat de kredietinstellingen bevrijdend betalen op vraag van de personen aangewezen in een specifiek document opgesteld door een registratiekantoor, een notaris of een vrederechter.

De langstlevende partner dient daarenboven ook een bedrag te bekomen voor het bekostigen van zijn basisbehoeften. Dit bedrag geldt als voorschot bij de vereffeningverdeling.

B. Wetsvoorstel (David Geerts, Hans Bonte, Dirk Van der Maelen) tot wijziging van het Wetboek der successierechten voor wat betreft liquiditeitsproblemen van overlevenden, DOC 52 0450/001

Heel wat personen ondervinden in de periode volgend op het overlijden van hun partner problemen met het opvragen van geld bij hun bank. Hierdoor krijgen zij tijdelijke liquiditeitsproblemen waardoor ze zelfs niet meer hun dagelijkse uitgaven kunnen betalen.

Dit wetsvoorstel strekt ertoe bankiers toe te laten deze personen bepaalde sommen uit te betalen.

MESDAMES, MESSIEURS,

Votre commission a examiné les propositions de loi jointes au cours de ses réunions des 11 février, 1er et 21 avril, 6 et 12 mai 2009.

I. — EXPOSÉS INTRODUCTIFS

A. Proposition de loi (Servais Verherstraeten, Sonja Becq, Mia De Schamphelaere, Raf Terwingen, Liesbeth Van der Auwera) modifiant le Code civil et le Code des droits de succession en ce qui concerne le paiement libératoire dans le cadre d'un héritage et visant à mettre un certain montant à la disposition du conjoint ou cohabitant légal survivant, DOC 52 1633/001

M. Raf Terwingen (CD&V) explique qu'en cas de décès, les banques exigent actuellement la signature de tous les héritiers en vue de procéder à la liquidation des avoirs. Des héritiers en désaccord peuvent donc bloquer le paiement et, le cas échéant, il arrive que le partenaire survivant ne puisse même pas accéder à ses propres avoirs.

C'est pourquoi les auteurs souhaitent prévoir explicitement que les établissements de crédit effectuent un paiement libératoire à la demande des personnes désignées dans un document spécifique établi par un bureau d'enregistrement, un notaire ou un juge de paix.

Le partenaire survivant doit également recevoir un certain montant pour pourvoir à ses besoins de base. Ce montant sera pris en compte à titre d'avance lors de la liquidation-partage.

B. Proposition de loi (David Geerts, Hans Bonte, Dirk Van der Maelen) modifiant le Code des droits de succession en ce qui concerne les problèmes temporaires de liquidités auxquels sont confrontés les survivants, DOC 52 0450/001

Au cours de la période suivant le décès de leur partenaire, beaucoup de personnes rencontrent des problèmes lorsqu'elles essaient de retirer de l'argent à la banque. Ces personnes sont dès lors confrontées temporairement à des problèmes de liquidités qui font qu'elles ne sont même plus en mesure de payer leurs dépenses quotidiennes.

La proposition de loi à l'examen propose dès lors d'autoriser les banquiers à payer certains montants à ces personnes.

C. Wetsvoorstel (Servais Verherstraeten, Sonja Becq, Mia De Schamphelaere, Raf Terwingen, Liesbeth Van der Auwera) tot wijziging van het Wetboek der successierechten en het Burgerlijk Wetboek voor wat betreft de terbeschikkingstelling van een bepaald bedrag aan de langstlevende partner, DOC 52 0701/001

De heer Raf Terwingen (CD&V) merkt op dat het wetsvoorstel nr. 1633 dit wetsvoorstel overneemt.

D. Wetsvoorstel (Jean-Luc Crucke, Pierre-Yves Jeholet) tot onmiddellijke terbeschikkingstelling van een maximumbedrag aan de echtgenoot of de langstlevende wettelijk samenwonende voordat de erfopvolging geregeld is, DOC 52 0922/001

De heer Jean-Luc Crucke (MR) legt uit dat, teneinde het leven van echtgenoten of samenwonende partners te vergemakkelijken ingeval hun echtgenoot of levensgezel komt te overlijden, dit wetsvoorstel ertoe strekt om de betrokkenen zo snel mogelijk te kunnen laten beschikken over een deel van de banktegoeden van de overledene.

II. — ALGEMENE BESPREKING

Volgens de vertegenwoordigster van de staatssecretaris voor Begroting, toegevoegd aan de eerste minister, en staatssecretaris voor Gezinsbeleid, toegevoegd aan de minister van Werk, en wat de aspecten inzake personen- en familierecht betreft, toegevoegd aan de minister van Justitie, gaan deze wetsvoorstellen in de goede richting. Zij vestigt er evenwel de aandacht van de leden op dat de banken het in de praktijk de overlevende echtgenoot al mogelijk maken om het hoofd te bieden aan de gewone kosten van het dagelijkse leven. Men moet zich dan ook de vraag stellen of deze wetsvoorstellen de in de praktijk aangenomen houding niet beperken. Immers, als een rekening voor lange termijn geblokkeerd blijft (bijvoorbeeld wanneer een testament betwist wordt, wanneer het een tweede huwelijk betreft, wanneer een erfgenaam in het buitenland verblijft en andere), kan een bedrag van 5 000 euro niet toereikend zijn. Het ware dan ook aangewezen om de Koninklijke Federatie van het Belgisch Notariaat te horen.

De heer Raf Terwingen (CD&V) antwoordt dat de banken zelf vragende partij zijn voor een wetgevend initiatief. Het wetsvoorstel bepaalt immers dat als de banken fondsen ter beschikking stellen, de banken zelf geen verantwoordelijkheid meer dragen ten aanzien van de vrijgave van deze gelden.

C. Proposition de loi (Servais Verherstraeten, Sonja Becq, Mia De Schamphelaere, Raf Terwingen, Liesbeth Van der Auwera) modifiant le Code des droits de succession et le Code civil en vue de mettre un certain montant à la disposition du partenaire survivant, DOC 52 0701/001

M. Raf Terwingen (CD&V) fait observer que la proposition n° 1633 reprend cette proposition de loi.

D. Proposition de loi (Jean-Luc Crucke, Pierre-Yves Jeholet) visant à mettre immédiatement à disposition du conjoint ou du cohabitant légal survivant un montant maximum avant le règlement de la succession, DOC 52 0922/001

M. Jean-Luc Crucke (MR) explique qu'afin de faciliter la vie du conjoint ou du cohabitant, en cas de décès de leur conjoint ou compagnon, la proposition leur permet de disposer rapidement d'une partie des avoirs bancaires du défunt.

II. — DISCUSSION GÉNÉRALE

Selon la représentante du secrétaire d'État au Budget, adjoint au premier ministre, et secrétaire d'État à la Politique des familles, adjoint à la ministre de l'Emploi, et en ce qui concerne les aspects du droit des personnes et de la famille, adjoint au ministre de la Justice, ces propositions de loi vont dans la bonne direction. Elle fait néanmoins observer aux membres que, dans la pratique, les banques permettent déjà au conjoint survivant de faire face aux dépenses ordinaires de la vie quotidienne. L'on est dès lors en droit de se demander si les propositions de loi à l'examen ne limitent pas une pratique existante. En effet, si un compte reste bloqué à long terme (par exemple, en cas de contestation d'un testament, en cas de remariage, lorsqu'un héritier séjourne à l'étranger, etc.), il se peut qu'un montant de 5 000 euros ne soit pas suffisant. Il conviendrait dès lors d'entendre également la Fédération royale des notaires de Belgique.

M. Raf Terwingen (CD&V) répond que les banques sont elles-mêmes favorables à une initiative législative. La proposition de loi prévoit en effet que, si les banques mettent des fonds à disposition, elles n'assument plus de responsabilité propre à l'égard de la libération de ces fonds.

Wat de beperking van het bedrag betreft, benadrukt hij dat het in wezen over een voorschot gaat op een bedrag dat in een nalatenschap is terechtgekomen. Indien te hoge bedragen worden bepaald, kunnen zij een te groot ingrijpen uitmaken op de erfrechten van de andere erfgenamen. Voorzichtigheid is dus geboden.

De heer Jean-Luc Crucke (MR) treedt de mening van de vorige spreker bij. Hij beaamt dat in de meeste gevallen de banken de overlevende echtgenoot een voorschot op de nalatenschap geven, doch voor de gevallen waarin dit niet zou gebeuren, biedt het wetsvoorstel uitkomst.

De spreker acht het aangewezen om een maximumbedrag vast te leggen.

De heer Bert Schoofs (VB) stelt vast dat er een *contra legem* praktijk bestaat waarbij de banken gelden uitkeren aan de overlevende echtgenoot. Over welke bedragen gaat het en in welke gevallen gaan de banken hiertoe over? Kan de banksector hierover bevraagd worden?

Aangezien de wetsvoorstellen niet verwijzen naar concrete kosten (bijvoorbeeld: de begrafeniskosten, de kosten voor de basisbehoeften en andere), acht het lid het aangewezen dat in de wetsvoorstellen, zonder daarom een exhaustieve lijst op te nemen, hier meer aandacht aan besteed zou worden.

Kunnen de indieners verklaren hoe zij gekomen zijn tot enerzijds een bedrag van 5 000 euro en anderzijds een bedrag van 6 200 euro?

Mevrouw Clotilde Nyssens (cdH) vraagt hoeveel tijd de afhandeling van een doorsnee nalatenschap in beslag neemt? Is het vastleggen van een maximumbedrag aangewezen? Hoe groot moet dit bedrag in voorkomend geval zijn?

Mevrouw Sarah Smeyers (N-VA) wenst te vernemen wat er gebeurt als de overlevende echtgenoot afziet van de nalatenschap? Zij verwijst hier in het bijzonder naar de wet van 22 april 2003 tot wijziging van enkele bepalingen van het Burgerlijk Wetboek in verband met het erfrecht van de langstlevende echtgenoot. Wordt in voorkomend geval een leefloon toegekend?

De vertegenwoordigster van de staatssecretaris voor Gezinsbeleid antwoordt dat normaliter de afhandeling van een nalatenschap snel verloopt. De voorgestelde bedragen van 5 000 euro en 6 200 euro zullen dan ook volstaan. Er kunnen evenwel omstandigheden zijn waardoor de afhandeling niet zo snel verloopt.

Verwijzend naar de bemerking van de heer Schoofs, antwoordt *de heer Raf Terwingen (CD&V)* dat zijn wetsvoorstel nr. 1633 uitdrukkelijk voorziet in de verhouding

Pour ce qui est de la limitation du montant, il souligne qu'il s'agit, en fait, d'une avance sur une somme d'argent qui s'est retrouvée dans une succession. Si des montants trop élevés sont fixés, ils peuvent porter une atteinte excessive aux droits successoraux des autres héritiers. La prudence est donc de mise.

M. Jean-Luc Crucke (MR) se rallie au point de vue de l'intervenant précédent. Il estime que, dans la plupart des cas, les banques octroient au conjoint survivant une avance sur l'héritage, mais que dans les cas où elles ne le feraient pas, la proposition de loi offre une solution.

L'intervenant juge opportun de fixer un montant maximal.

M. Bert Schoofs (VB) constate qu'il existe une pratique *contra legem* selon laquelle les banques versent des fonds au conjoint survivant. De quels montants s'agit-il et dans quels cas les banques procèdent-elles de la sorte? Pourrait-on consulter le secteur bancaire à ce sujet?

Étant donné que les propositions de loi ne font pas référence à des frais concrets (par exemple, les frais funéraires, les frais pour les besoins fondamentaux et autres), le membre estime qu'il serait judicieux d'être plus attentif à cet aspect dans les propositions de loi, sans pour autant y insérer une liste exhaustive.

Les auteurs pourraient-ils expliquer comment ils sont parvenus, d'une part, à un montant de 5 000 euros et, d'autre part, à un montant de 6 200 euros?

Mme Clotilde Nyssens (cdH) demande combien de temps prend le règlement d'une succession normale? Est-il indiqué de fixer un montant maximum? Le cas échéant, quelle doit-être l'importance de ce montant?

Mme Sarah Smeyers (N-VA) demande ce qu'il adient si le conjoint survivant renonce à la succession. Elle renvoie en l'occurrence en particulier à la loi du 22 avril 2003 modifiant certaines dispositions du Code civil relatives aux droits successoraux du conjoint survivant. Le cas échéant, un revenu d'intégration sociale est-il octroyé?

La représentante du secrétaire d'État à la Politique des familles répond que le règlement d'une succession est normalement très rapide. Les montants proposés de 5 000 euros et 6 200 euros seront dès lors suffisants. Il peut toutefois y avoir des circonstances qui font que le règlement n'est pas si rapide.

Réagissant à l'observation de M. Schoofs, *M. Raf Terwingen (CD&V)* répond que sa proposition de loi n° 1633 prévoit explicitement le lien entre, d'une part,

tussen enerzijds het terbeschikkinggestelde bedrag van 5 000 euro en anderzijds de begrafenis kosten en dergelijke.

Teneinde mogelijke misbruiken te vermijden, wordt de vrijgave beperkt tot 5 000 euro. Inzake de gemeenschappelijke rekening stipt hij voorts aan dat bij een gemeenschappelijke rekening de overlevende echtgenoot recht heeft op de helft van deze rekening op basis van diens eigendomsrecht.

*

De commissie beslist hierop om de Koninklijke Federatie van het Belgisch Notariaat, Febelfin en de FOD Financiën om een schriftelijk advies te vragen. Deze adviezen gaan als bijlage.

Het wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek en van het Wetboek der successierechten voor wat betreft de bevrijdende betaling in het kader van een erfenis en de terbeschikkingstelling van een bepaald bedrag aan de langstlevende echtgenoot of wettelijk samenwonende, nr. 1633/1, zal als basis van bespreking dienen.

III. — ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING EN STEMMINGEN

Art. 1

Over dit artikel worden geen bemerkingen gemaakt.

*

Artikel 1 wordt eenparig aangenomen.

Art. 2

Dit artikel voegt in het Burgerlijk Wetboek een nieuw artikel 1240/1 in.

Aangezien deze aangelegenheid werd geregeld in de wet houdende diverse bepalingen (I) (DOC 52 1786) dient *de heer Raf Terwingen (CD&V) amendement nr. 1* in tot weglating van het artikel (DOC 52 1633/002).

*

Amendement nr. 1 tot weglating van het artikel wordt aangenomen met 10 stemmen en 1 onthouding.

Art. 3

Dit artikel voegt in het Burgerlijk Wetboek een nieuw artikel 1240/2 in.

le montant de 5 000 euros qui est mis à disposition et, d'autre part, les frais funéraires, etc.

Afin d'éviter d'éventuels abus, le déblocage est limité à 5 000 euros. En ce qui concerne le compte commun, il précise en outre qu'en cas de compte commun, le conjoint survivant a droit à la moitié de ce compte sur la base de son droit de propriété.

*

La commission décide par conséquent de demander un avis écrit à la Fédération royale des Notaires de Belgique, à Febelfin et au SPF Finances. Ces avis sont annexés au présent rapport.

La proposition de loi n° 1663/1, modifiant le Code civil et le Code des droits de succession en ce qui concerne le paiement libératoire dans le cadre d'un héritage et visant à mettre un certain montant à la disposition du conjoint ou cohabitant légal survivant, servira de base aux discussions.

III. — DISCUSSION DES ARTICLES ET VOTES

Art. 1er

Cet article ne donne lieu à aucune observation.

*

L'article 1er est adopté à l'unanimité.

Art. 2

Cet article insère un nouvel article 1240/1 dans le Code civil.

Cette matière ayant été réglée dans la loi portant des dispositions diverses (I) (DOC 52 1786), *M. Raf Terwingen (CD&V)* présente un *amendement n° 1* visant à supprimer l'article (DOC 52 1633/002).

*

L'amendement n° 1 visant à supprimer l'article est adopté par 10 voix et une abstention.

Art. 3

Cet article insère un nouvel article 1240/2 dans le Code civil.

Teneinde dit wetsvoorstel in overeenstemming te brengen met de wet houdende diverse bepalingen (I) (DOC 52 1786) dient *de heer Raf Terwingen (CD&V) amendement nr. 2* in. Het amendement van technische aard vervangt de woorden «Art. 1240/2» door de woorden «Art. 1240*ter*». (DOC 52 1633/002)

Vervolgens dient hij *amendement nr. 3* in dat een zekere beperking invoert. Het is immers belangrijk dat de erfgenamen niet buitenproportioneel benadeeld worden door deze regeling. Ingeval de langstlevende echtgenoot of wettelijk samenwonende een bedrag ontvangt dat hun deel in de huwgemeenschap, de onverdeeldheid of de nalatenschap overschrijdt, kunnen de erfgenamen dit naderhand terugvorderen. Het risico dat er van dit bedrag niets meer overblijft, moet zoveel als mogelijk voorkomen worden. De beperking tot de helft vertolkt dan ook beter het aandeel waarop de langstlevende recht heeft en vermijdt alzo in het merendeel van de gevallen een terugvordering. (DOC 52 1633/002)

Verwijzend naar de bekomen schriftelijke adviezen merkt *de vertegenwoordigster van de staatssecretaris voor Gezinsbeleid* op dat de betaling van een voorschot van 5 000 euro door de instellingen die tegoeden van de overledenen bewaren, tot gevolg heeft dat als de «geblokkeerde» tegoeden onder verscheidene afzonderlijke instellingen (bijvoorbeeld banken) zijn verdeeld, de langstlevende echtgenoot of wettelijk samenwonende zoveel keer het bedrag van 5 000 euro kan bekomen als er instellingen zijn die deze tegoeden bewaren. Er dient hiervoor een oplossing te worden gevonden. Eventueel kan in deze een rol worden weggelegd voor de vrederechter.

Zij vestigt in dit verband de aandacht van de leden op het nieuwe artikel 1240*bis* van het Burgerlijk Wetboek dat stelt dat hetzij de notaris, die belast is met de vereffening en de verdeling van de erfenis, hetzij de ontvanger van het successiekantoor bevoegd voor de inlevering van de aangifte van nalatenschap van de overledene, een attest van erfopvolging kan opstellen. Eventueel zouden zij ook een, aan de bank naar keuze, af te geven attest kunnen opstellen welke stipuleert dat die bepaalde bank de gelden kan vrijmaken. Dergelijke handelswijze verzwaart de procedure weliswaar doch biedt een grotere juridische zekerheid.

Mevrouw Carina Van Cauter (Open Vld) merkt op dat bij zeer kleine nalatenschappen een notaris niet tussenkomt. Het lid benadrukt dat het wetsvoorstel er net toe strekt om de verplichtingen van de overlevende echtgenoot of wettelijk samenwonende minder zwaar te maken. Een verplichte tussenkomst van een notaris met het oog op het bekomen van het voorgestelde attest zal daarentegen bijkomende kosten en verplichtingen met zich meebrengen voor de erfgenamen.

Afin d'assurer la concordance entre la proposition de loi à l'examen et la loi portant des dispositions diverses (I) (DOC 52 1786 001), *M. Raf Terwingen (CD&V)* présente un *amendement n° 2* de nature technique tendant à remplacer les mots «Art. 1240/2» par les mots «Art. 1240*ter*» (n° 2, DOC 52 1633/002).

Il présente ensuite un *amendement n° 3* qui introduit une certaine limitation. Il importe en effet que la réglementation à l'examen ne désavantage pas les héritiers de manière disproportionnée. Si le conjoint ou le cohabitant légal survivant reçoit un montant qui excède sa part dans la communauté conjugale, l'indivision ou la succession, les héritiers peuvent le revendiquer par la suite. Le risque existe cependant qu'il ne reste plus rien de ce montant. Il faut, autant que possible, éviter ce cas de figure. La limitation à la moitié traduit donc plus adéquatement la part à laquelle peut prétendre le survivant et évite ainsi dans la plupart des cas une revendication. (DOC 52 1633/002)

Renvoyant aux avis écrits, *la représentante du secrétaire d'État à la Politique des familles*, fait observer que la formule du paiement d'une avance de 5 000 euros par les institutions qui conservent les avoirs des défunts a pour conséquence que si les avoirs «bloqués» sont répartis entre plusieurs institutions distinctes (par exemple entre plusieurs banques), le conjoint survivant ou le cohabitant légal pourra obtenir le montant de 5 000 euros de la part de chacune des institutions conservant ces avoirs. Il convient d'y remédier. Le juge de paix pourrait éventuellement jouer un rôle à cet égard.

À ce propos, elle attire l'attention des membres sur le nouvel article 1240*bis* du Code civil, qui dispose que le certificat d'hérédité peut être rédigé soit par le notaire chargé de la liquidation et de la répartition de la succession, soit par le receveur du bureau des droits de succession compétent pour le dépôt de la déclaration de succession du défunt. Éventuellement, ils pourraient également établir une attestation que l'intéressé pourrait remettre à la banque de son choix et qui indiquerait que cette banque peut libérer les avoirs. S'il est vrai que cette formule alourdirait la procédure, elle offrirait une plus grande sécurité juridique.

Mme Carina Van Cauter (Open Vld) fait observer qu'aucun notaire n'intervient dans les très petites successions. Le membre souligne que la proposition de loi vise précisément à alléger les obligations pour le conjoint survivant ou le cohabitant légal. Si l'intervention du notaire est rendue obligatoire pour l'obtention de l'attestation proposée, cette démarche entraînera des coûts et des obligations supplémentaires pour les héritiers.

Mevrouw Valérie Déom (PS) is van oordeel dat de overige erfgenamen een zekere bescherming moeten krijgen voor het geval de langstlevende ten onrechte geldsommen heeft bekomen. Zij acht het daarom aangewezen om de overige erfgenamen een voorrecht toe te kennen.

De heer Raf Terwingen (CD&V) acht een burgerlijke sanctie eerder aangewezen wanneer de langstlevende echtgenoot of wettelijk samenwonende misbruik zou maken van de met dit wetsvoorstel aangeboden mogelijkheid.

De heer Bert Schoofs (VB) meent dat bedrog gesanctioneerd moet worden.

De heren Raf Terwingen en Servais Verherstraeten (CD&V) dienen *amendement nr. 10* in (DOC 52 1633/004) tot aanvulling van het voorgestelde artikel.

Het amendement beoogt te verduidelijken dat de langstlevende echtgenoot of de langstlevende wettelijk samenwonende slechts bij één kredietinstelling een bedrag ten belope van de helft van de beschikbare creditsaldi, evenwel begrensd tot een bedrag van 5 000 euro, mag afhalen.

De indieners menen dat het niet de bedoeling kan zijn dat de langstlevende echtgenoot of de langstlevende wettelijk samenwonende bij meerdere kredietinstellingen voornoemd bedrag kan opvragen. Dit zou immers tot gevolg hebben dat zij een veel hoger bedrag dan 5 000 euro zou kunnen opvragen. Ingeval de langstlevende echtgenoot of wettelijk samenwonende een bedrag ontvangt dat zijn deel in de huwgemeenschap, de onverdeeldheid of de nalatenschap overschrijdt, kunnen de erfgenamen dit naderhand terugvorderen. Het risico bestaat evenwel dat er van dit bedrag niets meer overblijft.

Dit risico bestaat des te meer ingeval het uitgekeerde bedrag hoger is dan 5 000 euro. De beperking tot één kredietinstelling met een maximum van 5 000 euro vermijdt alzo in het merendeel van de gevallen een terugvordering en doet tegelijk geen afbreuk aan de ratio van het voorstel om de langstlevende een soort leefloon ter beschikking te stellen dat hem in staat stelt te voorzien in zijn basisbehoeften en dat wordt beschouwd als voorschot.

Aan de kredietinstelling wordt de verplichting opgelegd om de langstlevende echtgenoot of de langstlevende wettelijk samenwonende van deze beperking op de hoogte te brengen.

Deze informatieverstrekking gebeurt op het tijdstip van het verzoek tot uitbetaling. De kredietinstelling bepaalt verder zelf op welke wijze zij dit organiseert. De inhoud van de boodschap moet duidelijk zijn: er kan slechts bij één kredietinstelling een bedrag ten belope van de helft van de beschikbare creditsaldi worden

Mme Valérie Déom (PS) estime que les autres héritiers doivent bénéficier d'une certaine protection si le conjoint survivant a indûment reçu certains avoirs. C'est pourquoi elle estime qu'il est souhaitable d'accorder un privilège aux autres héritiers.

M. Raf Terwingen (CD&V) estime qu'une sanction civile est davantage appropriée si le conjoint ou cohabitant légal survivant venait à abuser de la possibilité offerte par la proposition de loi à l'examen.

M. Bert Schoofs (VB) estime que toute fraude doit être sanctionnée.

MM. Raf Terwingen et Servais Verherstraeten (CD&V) présentent un *amendement n° 10* (DOC 52 1633/004) qui tend à compléter l'article proposé.

Cet amendement tend à préciser que le conjoint survivant ou le cohabitant légal survivant ne peut retirer qu'auprès d'un seul établissement de crédit, un montant s'élevant à la moitié des soldes de crédit disponibles, cependant plafonnés à un montant de 5 000 euros.

Les auteurs estiment qu'il ne saurait être question que le conjoint survivant ou le cohabitant légal survivant puisse réclamer le montant précité auprès de plusieurs établissements de crédit. Il en résulterait en effet qu'il pourrait réclamer un montant nettement supérieur à 5 000 euros. Si le conjoint ou cohabitant légal survivant reçoit un montant qui excède sa quote-part dans la communauté, l'indivision ou la succession, les héritiers peuvent réclamer celui-ci par la suite. Il y a cependant un risque qu'il ne subsiste plus rien de ce montant.

Ce risque existe d'autant plus lorsque le montant payé est supérieur à 5 000 euros. La limitation à un seul établissement de crédit, avec un maximum de 5 000 euros, évite ainsi un recouvrement dans la majorité des cas, tout en ne portant pas préjudice à l'objectif de la proposition de mettre à la disposition du survivant une sorte de revenu d'intégration sociale, qui lui permet de pourvoir à ses besoins de base et est considéré comme une avance.

L'établissement de crédit à l'obligation d'informer le conjoint ou cohabitant légal survivant de cette limitation.

Cette information a lieu au moment de la demande de paiement. L'établissement de crédit détermine par ailleurs lui-même de quelle manière il organise cette information. Le contenu du message doit être clair: il n'est possible de retirer qu'auprès d'un seul établissement de crédit un montant correspondant à la moitié

afgehaald. De niet-naleving van dit voorschrift wordt gesanctioneerd.

Op die manier wordt de langstlevende op de hoogte gebracht van deze verplichting en kan hij desgevallend het verzoek nog intrekken teneinde het bedrag af te halen bij een andere kredietinstelling.

Op de kredietinstelling rust niet de verplichting om na te gaan of de langstlevende echtgenoot of de langstlevende wettelijk samenwonende reeds bij een andere kredietinstelling een som heeft afgehaald op grond van artikel 1240ter, § 1, B.W. De kredietinstelling betaalt bevrijdend van zodra het verzoek voldoet aan de eisen van artikel 1240ter, § 1, B.W. en na verstrekking van bovenvermelde informatie.

Om misbruiken te voorkomen wordt een bepaling ingevoegd die een vergelijkbare sanctie bevat als bepaald in de artikelen 792 en 1448 B.W. Ingeval de langstlevende echtgenoot of langstlevende wettelijk samenwonende op bedrieglijke wijze beroep doet op deze bepaling om bij meerdere kredietinstellingen een bedrag af te halen, worden er twee sancties toegepast in het voordeel van de (mede-)erfgenamen en (eventueel) de schuldeisers:

1° zij wordt geacht de nalatenschap zuiver te aanvaarden;

2° zij verliest de aanspraak op het afgehaalde bedrag dat de 5 000 euro overschrijdt in de huwgemeenschap, de onverdeeldheid of de nalatenschap.

Er wordt geen buitenproportionele sanctie ingevoerd. Enkel voor het deel van het totaal opgenomen bedrag dat de 5 000 euro overschrijdt, verliest de langstlevende enige aanspraak in de huwgemeenschap, de onverdeeldheid of de nalatenschap.

Er wordt daarenboven nog een uitzondering gemaakt voor het geval deze sommen tot de uitsluitende eigendom behoren van de langstlevende echtgenoot of langstlevende wettelijk samenwonende. Het is immers onbillijk om de langstlevende te sanctioneren voor het afhalen van zijn eigen geld. De langstlevende wordt ook voldoende gewaarschuwd hiervoor door de kredietinstelling.

De gelijkstelling met de zuivere aanvaarding moet de schuldeisers van de nalatenschap beschermen zoals het geval is bij artikel 792 B.W.

De heer Renaat Landuyt (sp.a) stelt vast dat het amendement het woord «kredietinstelling» gebruikt terwijl in het wetsvoorstel de woorden «schuldenaar van deposito's op een zicht- of spaarrekening waarvan de overledene of zijn langstlevende echtgenoot de houder of medehouder is of waarvan de langstlevende wettelijke samenwonende medehouder is» worden gebruikt.

des soldes créditeurs disponibles. Le non-respect de cette prescription sera sanctionné.

De cette manière, le conjoint ou cohabitant légal survivant est informé de cette obligation et il peut, le cas échéant, encore annuler la demande et retirer le montant auprès d'un autre établissement de crédit.

L'établissement de crédit n'est pas tenu de vérifier si le conjoint ou cohabitant légal survivant a déjà retiré une somme auprès d'un autre établissement de crédit en vertu de l'article 1240ter, § 1er, du Code civil. Le paiement effectué par l'établissement de crédit est libératoire dès que la demande satisfait aux conditions de l'article 1240ter, § 1er, du Code civil, et s'il a fourni les informations susmentionnées.

Pour éviter les abus, il est inséré une disposition qui prévoit une sanction comparable à celle visée aux articles 792 et 1448 du Code civil. Si le conjoint ou cohabitant légal survivant recourt de manière frauduleuse à cette disposition pour retirer un montant auprès de plusieurs établissements de crédit, deux sanctions sont appliquées en faveur des (co-)héritiers et (éventuellement) des créanciers:

1° le conjoint ou cohabitant légal survivant est réputé accepter purement et simplement la succession;

2° il perd toute prétention au montant retiré qui excède 5 000 euros dans la communauté, l'indivision ou la succession.

Les sanctions ne sont pas disproportionnées. Le conjoint ou le cohabitant légal survivant ne perd toute prétention à la communauté, à l'indivision ou à la succession qu'à concurrence de la partie du montant total retiré qui excède 5 000 euros.

Une exception est en outre encore prévue pour le cas où ces sommes sont la propriété exclusive du conjoint ou cohabitant légal survivant. Il serait en effet inéquitable de sanctionner le conjoint ou cohabitant légal survivant parce qu'il retire des fonds qui lui appartiennent. Le conjoint ou cohabitant légal survivant en est également informé en suffisance par l'établissement de crédit.

L'assimilation à l'acceptation pure et simple doit protéger les créanciers de la succession, comme c'est le cas à l'article 792 du Code civil.

M. Renaat Landuyt (sp.a) constate que l'amendement utilise les mots «établissement de crédit» alors que dans la proposition de loi figurent les mots «le débiteur de dépôts sur un compte à vue ou sur un compte d'épargne dont le défunt ou son conjoint survivant est titulaire ou co-titulaire ou dont le cohabitant légal survivant est co-titulaire».

De spreker stipt voorts aan dat de voorgestelde sanctiëring de langstlevende niet treft die bij eenzelfde kredietinstelling verscheidene beschikbare rekeningen heeft en hiervan een voorafname doet boven het maximumbedrag van 5 000 euro. Er dient dus verduidelijkt te worden dat de langstlevende echtgenoot of langstlevende wettelijk samenwonende een bedrag ten belope van de helft van de beschikbare crediëtsaldi kan opnemen, evenwel begrensd tot een bedrag van 5 000 euro. Te dien einde dient het lid *amendement nr. 11* in dat terugkeert naar de oorspronkelijke doelstelling van het wetsvoorstel (DOC 52 1633/004).

Mevrouw Valérie Déom (PS) wenst te vernemen op welke manier de langstlevende echtgenoot of langstlevende wettelijk samenwonende gesanctioneerd kan worden als later de erfenis een lege doos blijkt te zijn?

Mevrouw Marie-Christine Marghem (MR) verduidelijkt dat aangezien in voorliggend geval de nalatenschap zuiver aanvaard moet worden, de langstlevende echtgenoot, respectievelijk wettelijk samenwonende, gehouden is tot het betalen van de eventuele schulden.

De vertegenwoordigster van de staatssecretaris voor Gezinsbeleid blijft er voorstander van om, naast de sanctie, in de aflevering van een attest te voorzien.

Voorts vraagt zij aandacht voor de soms precaire financiële situatie van de langstlevende echtgenoot of langstlevende wettelijk samenwonende met minderjarige kinderen ten laste. De spreekster acht het in voorliggend geval aangewezen om het bedrag van 5 000 euro te verhogen.

Mevrouw Clotilde Nyssens (cdH) merkt op dat in deze materie de banken vandaag een soepele houding aannemen. Zij vreest dat dit wetsvoorstel de zaken zal bemoeilijken.

De heer Thierry Giet (PS) dient *amendement nr. 12* in tot verbetering van de formulering van de Franse tekst (DOC 52 1633/005).

Hij dient ook *amendement nr. 13* in dat ertoe strekt om in het voorgestelde artikel 1240/2, § 1, de woorden «zichtrekening of een spaarrekening» te vervangen door de woorden «*gemeenschappelijke of onverdeelde zicht- of spaarrekening*».

De indiener verduidelijkt dat in geval van scheiding van goederen een eigen rekening van de overledene niet ter beschikking mag worden gesteld van de langstlevende echtgenoot of wettelijk samenwonende. Diens rekening(en) kan (kunnen) door de bank worden vrijgegeven op eenvoudig vertoon van de huwelijksovereenkomst, zodat hij over geld kan beschikken om in zijn behoeften te voorzien. Dankzij die voorzorgsmaatregel kunnen ernstige moeilijkheden worden voorkomen om

L'intervenant souligne par ailleurs que la sanction proposée ne frappe pas le conjoint ou cohabitant légal survivant qui a plusieurs comptes disponibles auprès d'un même établissement de crédit et qui prélève sur ceux-ci un montant qui excède le montant maximum de 5 000 euros. Il convient donc de préciser que le conjoint ou cohabitant légal survivant peut prélever un montant à concurrence de la moitié des soldes créditeurs disponibles, montant toutefois plafonné à 5 000 euros. À cet effet, le membre présente l'*amendement n° 11*, qui revient à l'objectif initial de la proposition de loi (DOC 52 1633/004).

Mme Valérie Déom (PS) souhaite savoir de quelle manière le conjoint ou cohabitant légal survivant peut être sanctionné, s'il s'avère ultérieurement que l'héritage est une boîte vide.

Mme Marie-Christine Marghem (MR) précise qu'étant donné que dans le présent cas, la succession doit être acceptée purement et simplement, le conjoint ou cohabitant légal survivant est tenu de payer les dettes éventuelles.

La représentante du secrétaire d'état à la Politique des familles continue à penser, qu'outre la sanction, il y a lieu de prévoir la délivrance d'une attestation.

Par ailleurs, elle demande qu'une attention particulière soit accordée à la situation financière parfois précaire du conjoint ou cohabitant légal survivant ayant des enfants mineurs à charge. Dans ce cas de figure, l'intervenant estime qu'il est souhaitable de prévoir un montant supérieur à 5 000 euros.

Mme Clotilde Nyssens (cdH) relève que, dans cette matière, les banques font aujourd'hui preuve de souplesse. Elle craint que la proposition de loi à l'examen complique les choses.

M. Thierry Giet (PS) présente un *amendement n°12* (DOC 52 1633/005) qui tend à améliorer la formulation du texte français.

Il présente également un autre *amendement n°13* (DOC 52 1633/005) qui tend à remplacer, dans l'article 1240/2, § 1er, proposé, les mots «compte à vue ou un compte d'épargne» par les mots «*compte à vue ou un compte d'épargne commun ou indivis*».

L'auteur précise que, dans un régime de séparation de biens, il est interdit de mettre un compte propre du défunt à la disposition du conjoint survivant ou du cohabitant légal. Le(s) compte(s) de celui-ci peu(ven)t être libéré(s) par la banque sur simple présentation du contrat de mariage, de manière à ce qu'il puisse disposer d'argent pour subvenir à ses besoins. Cette mesure de précaution permet d'éviter de grosses difficultés lorsqu'il s'agit de récupérer des montants indûment perçus. La

de ten onrechte geïnde bedragen terug te krijgen. Het wetsvoorstel heeft daarentegen wel betrekking op de onverdeelde rekeningen (DOC 52 1633/005).

Dit amendement dient hij voorts ook in op artikel 4 (amendement nr. 14) en artikel 5 (amendement nr. 15) (DOC 52 1633/005).

Mevrouw Clotilde Nyssens (cdH) is van oordeel dat de langstlevende echtgenoot of langstlevende wettelijk samenwonende, wanneer gekozen werd voor het stelsel van scheiding van goederen, er belang bij kan hebben dat de rekeningen gedeblokkeerd worden.

Mevrouw Marie-Christine Marghem (MR) beaamt dat in het stelsel van gemeenschap van goederen alles gemeenschappelijk is tot bewijs van tegendeel, terwijl in het stelsel van scheiding van goederen, tot bewijs van tegendeel, alles tot het vermogen van een van de echtgenoten behoort. Als een echtgenoot, bij het stelsel van scheiding van goederen, overlijdt is het inderdaad moeilijk voor de overlevende om het bewijs te leveren dat bepaalde gelden eigenlijk tot de gemeenschap behoren.

De heer Thierry Giet (PS) herinnert eraan dat het wetsvoorstel ertoe strekt om de zaken voor de overlevende echtgenoot of wettelijke samenwonende te vereenvoudigen. De draagwijdte van het wetsvoorstel mag dan ook niet verder gaan dan deze doelstelling.

Mevrouw Carina Van Cauter (Open Vld) merkt op dat in geval van scheiding van goederen, de langstlevende het vruchtgebruik bekomt. Het amendement van de heer Giet viseert enkel de gevallen waarin het vruchtgebruik van de langstlevende partner een lager bedrag zou bedragen dan de 5 000 euro die zou kunnen worden voorafgenomen.

De heer Raf Terwingen (CD&V) stemt in met het amendement en verduidelijkt dat men wil voorkomen dat bij scheiding van goederen waarbij de echtgenoten over eigen rekeningen beschikken, er geld kan worden afgenomen van de eigen rekening van de eerst overledene echtgenoot door de langstlevende, los van de discussie van het vruchtgebruik of niet. De vrijgave van 5 000 euro kan enkel betrekking hebben op een gemeenschappelijke rekening of op een in onverdeeldheid zijnde rekening.

Mevrouw Carina Van Cauter (Open Vld) stipt aan dat dit wel betekent dat een overlevende echtgenoot, bij het stelsel van scheiding van goederen, die over geen eigen rekening beschikt, geen voorschotten kan bekomen teneinde te voorzien in de kosten voor eigen onderhoud.

proposition de loi concerne, quant à elle, bel et bien les comptes indivis (DOC 52 1633/005).

Il présente également un amendement à l'article 4 (n° 14, DOC 52 1633/005) et à l'article 5 (n° 15, DOC 52 1633/005)

Mme Clotilde Nyssens (cdH) estime que le conjoint survivant ou le cohabitant légal survivant peuvent, dans un régime de séparation des biens, avoir intérêt à ce que les comptes soient débloqués.

Mme Marie-Christine Marghem (MR) se félicite que, jusqu'à preuve du contraire, tout soit commun dans le régime de la communauté tandis que, jusqu'à preuve du contraire, tous les biens font partie du patrimoine d'un des époux dans un régime de séparation des biens. Si dans ce dernier régime, un époux vient à décéder, il est effectivement difficile pour le survivant de prouver que certains fonds faisaient en réalité partie de la communauté.

M. Thierry Giet (PS) rappelle que la proposition de loi vise à simplifier les choses pour le conjoint ou le cohabitant légal survivant. La portée de la proposition de loi ne peut par conséquent pas aller au-delà de cet objectif.

Mme Carina Van Cauter (Open Vld) fait observer qu'en cas de séparation de biens, le survivant perçoit l'usufruit. L'amendement présenté par M. Giet vise uniquement les cas où l'usufruit du partenaire survivant serait d'un montant inférieur aux 5 000 euros qui pourraient être prélevés anticipativement.

M. Raf Terwingen (CD&V) souscrit à l'amendement et précise que l'on veut éviter que, dans un régime de séparation de biens lorsque les époux disposent de comptes propres, le conjoint survivant puisse retirer de l'argent du compte propre du conjoint prédécédé, indépendamment de savoir s'il y a usufruit ou non. Le déblocage d'un montant de 5 000 euros ne peut porter que sur un compte commun ou un compte en indivision.

Mme Carina Van Cauter (Open Vld) souligne que cela implique qu'un conjoint survivant marié sous le régime de la séparation de biens et ne disposant d'aucun compte propre ne pourra obtenir aucune avance pour subvenir aux frais relatifs à son propre entretien.

De vertegenwoordigster van de staatssecretaris voor Begroting, toegevoegd aan de eerste minister, en staatssecretaris voor Gezinsbeleid, toegevoegd aan de minister van Werk, en wat de aspecten inzake personen- en familierecht betreft, toegevoegd aan de minister van Justitie, sluit zich aan bij deze bemerking. Alhoewel het slechts enkele marginale gevallen zal betreffen, zal deze situatie zich toch voordoen.

Mevrouw Mia De Schamphelaere (CD&V), voorzitter van de commissie voor de Justitie, merkt op dat het wetsvoorstel in principe de gemeenschappelijke rekeningen in het gewone wettelijke huwelijksvermogensstelsel viseert. Partners kiezen zelf voor het ene of andere huwelijksvermogensstelsel.

Om te vermijden dat de woorden «du montant dû» aanleiding geven tot verwarring dient *mevrouw Marie-Christine Marghem (MR) c.s. amendement nr. 16* in. De indienstverwijst naar de schriftelijke toelichting bij dit amendement (DOC 52 1633/005).

De heer Raf Terwingen (CD&V) en mevrouw Carina Van Cauter (Open Vld) dienen op amendement nr. 10, het subamendement nr. 17 in (DOC 52 1633/005).

De heer Terwingen verduidelijkt dat de beperking tot één schuldenaar van deposito's tot doel heeft te voorkomen dat de langstlevende echtgenoot of de langstlevende wettelijk samenwonende bij toepassing van artikel 1240/2 B.W. meer zou afhalen dan 5 000 euro doordat hij zich zou wenden tot meerdere schuldenaars van deposito's.

Er kunnen echter kleine creditsaldi geplaatst staan op zicht- of spaarrekeningen bij meerdere schuldenaars van deposito's. De beperking van de afhaling tot één schuldenaar van deposito's kan tot gevolg hebben dat de langstlevende echtgenoot of de langstlevende wettelijk samenwonende nooit het volledige bedrag van 5 000 euro kan afhalen. Om die reden is de beperking tot één schuldenaar van deposito's niet wenselijk en dient uitdrukkelijk bepaald te worden dat de langstlevende echtgenoot of de langstlevende wettelijk samenwonende bij toepassing van artikel 1240/2 B.W. niet meer dan 5 000 euro mag afhalen.

Op de schuldenaar van deposito's blijft de verplichting rusten om deze beperking en de sanctie bij niet-naleving mee te delen.

Ingeval de langstlevende echtgenoot of de langstlevende wettelijk samenwonende toch meer dan 5 000 euro zou afhalen bij toepassing van artikel 1240/2 B.W., dan verliest zij voor wat betreft het afgehaalde boven dat bedrag enig aandeel in de huwgemeenschap, de onverdeeldheid of de nalatenschap. Verduidelijkt wordt dat als de sanctie van het verlies van aandeel van

La représentante du secrétaire d'État au Budget, adjoint au premier ministre et secrétaire d'État à la Politique des familles, adjoint à la ministre de l'Emploi et, en ce qui concerne les aspects du droit des personnes et de la famille, adjoint au ministre de la Justice, souscrit à cette observation. Pour marginale qu'elle soit, cette situation ne manquera pas de se produire.

Mme Mia De Schamphelaere (CD&V), présidente de la Commission de la Justice, fait observer que la proposition de loi vise en principe les comptes communs dans le régime matrimonial légal ordinaire. Les partenaires optent eux-mêmes pour l'un ou l'autre régime matrimonial.

Pour éviter que les mots «du montant dû» ne prêtent à confusion, *Mme Marie-Christine Marghem (MR) et consorts* présentent l'amendement n° 16. L'auteur renvoie à la justification écrite de cet amendement (DOC 52 1633/005).

M. Raf Terwingen (CD&V) et Mme Carina Van Cauter (Open Vld) présentent le sous-amendement n° 17 à l'amendement n° 10 (DOC 52 1633/005).

M. Terwingen précise que la limitation à un seul débiteur de dépôts a pour but d'éviter que le conjoint ou cohabitant légal survivant puisse, en application de l'article 1240/2 C.C., retirer plus de 5 000 euros en s'adressant à plusieurs débiteurs de dépôts.

Il se peut cependant que des comptes à vue ou des comptes d'épargne ouverts auprès de plusieurs débiteurs de dépôts présentent de petits soldes créditeurs. La limitation du retrait à un seul débiteur de dépôts peut avoir pour conséquence que le conjoint ou le cohabitant légal survivant ne puisse jamais retirer la somme totale de 5 000 euros. Pour cette raison, la limitation à un seul débiteur de dépôts n'est pas souhaitable et il y a lieu de prévoir expressément que le conjoint ou cohabitant légal survivant ne peut pas retirer plus de 5 000 euros en application de l'article 1240/2 du Code civil.

L'obligation de communiquer cette limitation et la sanction en cas de non-respect continue d'incomber au débiteur de dépôts.

Si le conjoint ou cohabitant légal survivant retire néanmoins plus de 5 000 euros en application de l'article 1240/2 du Code civil, il perd, à concurrence de somme prélevée au-delà de ce montant, toute part dans la communauté conjugale, l'indivision ou la succession. Il est précisé que si la sanction de la perte de la part est d'application, le conjoint ou cohabitant légal survivant

toepassing is, de langstlevende ook de nalatenschap niet meer kan verwerpen of aanvaarden onder voorrecht van boedelbeschrijving. Zij wordt geacht de nalatenschap zuiver te aanvaarden.

De uitzondering voor het geval deze sommen uitsluitend aan haar toebehoren, wordt weggelaten. De sanctie geldt voor iedere langstlevende echtgenoot of wettelijk samenwonende die deze bepaling overtreedt. Op het tijdstip van afhaling is vaak niet duidelijk welke gelden uitsluitend aan haar toebehoren. Het kan niet de bedoeling zijn dat misbruik wordt gemaakt van deze bepaling (DOC 52 1633/005).

De heer Renaat Landuyt (sp.a) is van oordeel dat het voorgestelde § 3, derde lid, niet duidelijk is. Uit de tekst blijkt niet duidelijk dat als de overlevende echtgenoot of wettelijk samenwonende in voorkomend geval de erfenis verwerpt, deze verwerping ongeldig is.

De heer Raf Terwingen (CD&V) benadrukt dat de indieners uniformiteit tussen de verschillende artikelen van het Burgerlijk Wetboek nastreven. Voorliggende bepaling gebruikt dezelfde terminologie als artikel 792 van het Burgerlijk Wetboek.

Mevrouw Mia De Schamphelaere (CD&V), voorzitter van de commissie voor de Justitie, stipt aan dat in het voorgestelde amendement, § 3, derde lid, laatste zin, het woord «zij» overal vervangen dient te worden door het woord «hij».

De heer Renaat Landuyt (sp.a) stelt vast dat de langstlevende echtgenoot of langstlevende wettelijk samenwonende wordt gesanctioneerd wanneer hij een bedrag hoger dan 5 000 euro afhaalt doch niet wanneer hij een bedrag ten belope van meer dan de helft van de beschikbare creditsaldi afhaalt.

Mevrouw Mia De Schamphelaere (CD&V), voorzitter van de commissie voor de Justitie, stipt aan dat in het laatste geval de bank niet bevrijdend betaald zal hebben.

De heer Raf Terwingen (CD&V) dient op hierop het subamendement nr. 17, het *subamendement nr. 19* in dat ertoe strekt om in 3°, tussen de woorden: «een bedrag hoger dan 5 000 euro» en de woorden «heeft afgehaald», de woorden «of een bedrag ten belope van meer dan de helft van de beschikbare creditsaldi», in te voegen (DOC 52 1633/005).

De heer Thierry Giet (PS) dient op het subamendement nr. 17, *subamendement nr. 18* in tot verbetering van de formulering van de Franse tekst (DOC 52 1633/005).

*

ne peut plus non plus renoncer à la succession ou l'accepter sous bénéfice d'inventaire. Il est censé accepter purement et simplement la succession.

L'exception pour le cas où ces sommes appartiennent exclusivement au conjoint ou cohabitant légal survivant est supprimée. La sanction s'applique à tout conjoint ou cohabitant légal survivant qui enfreint cette disposition. Au moment du retrait, il n'est souvent pas clairement établi quels fonds lui appartiennent exclusivement. L'objectif ne saurait être qu'il soit fait un usage abusif de cette disposition (DOC 52 1633/005).

M. Renaat Landuyt (sp.a) estime que le § 3, alinéa 3, proposé, manque de clarté. Le texte ne fait pas clairement apparaître que si, le cas échéant, le conjoint ou le cohabitant légal survivant renonce à l'héritage, cette renonciation n'est pas valable.

M. Raf Terwingen (CD&V) souligne que les auteurs tendent à uniformiser les différents articles du Code civil. La disposition à l'examen utilise la même terminologie que l'article 792 du Code civil.

Mme Mia De Schamphelaere (CD&V), présidente de la commission de la Justice, fait observer que, dans le § 3, alinéa 3, dernière phrase de l'amendement proposé, dans le texte néerlandais, le mot «zij» doit à chaque fois être remplacé par le mot «hij».

M. Renaat Landuyt (sp.a) constate que le conjoint ou le cohabitant légal survivant est sanctionné lorsqu'il retire un montant supérieur à 5 000 euros, mais non lorsqu'il retire un montant égal à plus de la moitié des soldes de crédit disponibles.

Mme Mia De Schamphelaere (CD&V), présidente de la commission de la Justice, indique que, dans le dernier cas, la banque n'aura pas effectué un paiement libérateur.

M. Raf Terwingen (CD&V) présente au sous-amendement n° 17, un *sous-amendement (n° 19)*, tendant à insérer, dans le 3°, les mots «ou un montant égal à plus de la moitié des soldes de crédit disponibles» entre les mots «un montant supérieur à 5 000 euros» et le mot «perd» (DOC 52 1633/005).

M. Thierry Giet (PS) présente un *sous-amendement n° 18* au sous-amendement n° 17, (DOC 52 1633/005) qui tend à améliorer la formulation du texte français.

*

De amendementen nrs. 2, 3, 13, 16, 19, 18, 17 en 10 worden achtereenvolgens en eenparig aangenomen.

Amendement nr. 12 wordt ingetrokken.

Amendement nr. 11 vervalt.

Artikel 3, zoals geamendeerd, wordt eenparig aangenomen.

Art. 4

Dit artikel beoogt de aanvulling van artikel 95 van het Wetboek der successierechten met twee leden.

In het verlengde van zijn amendement nr. 2 op artikel 3, dient *de heer Raf Terwingen (CD&V)* amendement nr. 4 in (DOC 52 1633/002).

Tegemoetkomend aan het schriftelijk advies van de KFBN dient hij ook *amendement nr. 8* in, dat de woorden «ten belope van maximaal 5 000 euro» vervangt door de woorden «ten belope van de helft van de beschikbare creditsaldi, evenwel begrensd tot een bedrag van 5 000 euro.» (DOC 52 1633/003).

Voorts dient hij *amendement nr. 5* in tot vervanging van het voorgestelde tweede lid. De verwijzing naar de begrafeniskosten en kosten van laatste ziekte is immers niet duidelijk. De door artikel 95 van het Wetboek der successierechten bepaalde waarborgen in het voordeel van de Staat hebben uitwerking zonder afbreuk te doen aan de voorrechten vermeld in de artikelen 19 en 20 van de hypotheekwet van 16 december 1851 (Besl. 20 februari 1992, nr. EE/93.133). Het amendement verduidelijkt dat een bedrag van 5 000 euro kan worden betaald zonder afbreuk te doen aan de betaling van de begrafeniskosten, de kosten van laatste ziekte en de facturen op naam van de overledene die dateren van vóór het overlijden. (DOC 52 1633/002)

De heer Thierry Giet (PS) dient amendement nr. 14 in. De indiener verwijst naar zijn toelichting bij amendement nr. 13 op artikel 3. (DOC 52 1633/005)

*

De amendementen nrs. 4, 8, 5 en 14 worden achtereenvolgens en eenparig aangenomen.

Artikel 4, zoals geamendeerd, wordt eenparig aangenomen.

Art. 5

Dit artikel beoogt de aanvulling van artikel 97 van het Wetboek der successierechten met twee leden.

Les amendements n°s 2, 3, 13, 16, 19, 18, 17 et 10 sont successivement adoptés à l'unanimité.

L'amendement n° 12 est retiré.

L'amendement n° 11 devient sans objet.

L'article 3, ainsi amendé, est adopté à l'unanimité.

Art. 4

Cet article vise à compléter par deux alinéas l'article 95 du Code des droits de succession.

Dans la logique de son amendement n° 2 à l'article 3, *M. Raf Terwingen (CD&V)* présente l'*amendement n° 4* (DOC 52 1633/002).

Pour faire suite à l'avis écrit de la FRNB, il présente également l'*amendement n° 8*, qui tend à remplacer les mots «un montant de 5 000 euros maximum» par les mots «la moitié des soldes de crédit disponibles, cependant plafonnés à un montant de 5 000 euros.» (DOC 52 1633/003)

Il présente ensuite l'*amendement n° 5* en vue de remplacer le deuxième alinéa proposé. La référence aux frais de funérailles et aux frais de dernière maladie est en effet imprécise. Les garanties prévues par l'article 95 du Code des droits de succession en faveur de l'État produisent leurs effets sans porter atteinte aux privilèges mentionnés aux articles 19 et 20 de la loi hypothécaire du 16 décembre 1851 (décision du 20 février 1992, n^o EE/93.133). Il est précisé qu'un montant de 5 000 euros peut être payé sans préjudice du paiement des frais de funérailles, des frais de dernière maladie et des factures établies au nom du défunt et échues avant la date du décès. (DOC 52 1633/002)

M. Thierry Giet (PS) présente un *amendement n° 14* (DOC 52 1633/005). L'auteur renvoie à sa justification de l'amendement n° 13 à l'article 3.

*

Les amendements n°s 4, 8, 5 et 14 sont successivement adoptés à l'unanimité.

L'article 4, ainsi amendé, est adopté à l'unanimité.

Art. 5

Cet article vise à compléter l'article 97 du Code des droits de succession par deux alinéas.

In het verlengde van zijn amendement nr. 2 op artikel 3, dient *de heer Raf Terwingen (CD&V) amendement nr. 6* in. (DOC 52 1633/002).

Verwijzend naar zijn amendement nr. 8 op artikel 4, dient hij op dit artikel het soortgelijk *amendement nr. 9* in. (DOC 52 1633/003).

Tot slot dient hij in het verlengde van zijn amendement nr. 5 op artikel 4, het *amendement nr. 7* in (DOC 52 1633/002).

De heer Thierry Giet (PS) dient *amendement nr. 15* in. De indiener verwijst naar zijn toelichting bij amendement nr. 13 op artikel 3 (DOC 52 1633/005).

*

De amendementen nrs. 6, 9, 7 en 15 worden achter- eenvolgens en eenparig aangenomen.

Artikel 5, zoals geamendeerd, wordt eenparig aangenomen.

IV.— VERGADERING MET TOEPASSING VAN ARTIKEL 82.1 VAN HET REGLEMENT

Tijdens de vergadering van 12 mei 2009, bijeen- geroepen om te stemmen over het geheel, neemt de commissie kennis van de wetgevingstechnische nota, opgesteld door de juridische dienst van de Kamer van volksvertegenwoordigers waarin onder meer wordt opgemerkt «dat het voorgestelde artikel 1240*ter* wordt ingevoegd na artikel 1240*bis*, dat zal worden ingevoegd bij de wet van ... houdende diverse bepalingen (DOC 52 1786/024, art. 13), waarmee het inhoudelijk verwant is. Gelet op die «verwantschap» zou de redactie van die twee artikelen moeten worden geharmoniseerd.

Zo wordt de voorwaarde van de goede trouw vanwege de schuldenaar-betaler niet uitdrukkelijk gesteld in het ontworpen artikel 1240*bis*. Die precisering lijkt inderdaad overbodig aangezien artikel 1240 van het Burgerlijk Wetboek in het algemeen het volgende bepaalt: «*De betaling, te goeder trouw gedaan (...) is geldig (...)*»; de commissie dient echter oog te hebben voor de tekst van artikel 1240*bis* van het Burgerlijk Wetboek, die in een bijzondere hypothese de voorwaarde van de goede trouw herhaalt, zodat degene die de tekst interpreteert zich zou kunnen afvragen wat de zin is van dat verschil, te meer daar de wetgever artikel 1240*ter* zou goedkeuren kort nadat hij artikel 1240*bis* heeft aangenomen.».

De commissie bevestigt dat de goede trouw van de schuldenaar uiteraard vereist is om het bevrijdende effect van de betrokken betaling mogelijk te maken.

M. Raf Terwingen (CD&V) présente un *amendement n° 6* (DOC 52 1633/002) dans le prolongement de son amendement n° 2 à l'article 3.

Renvoyant à son amendement n° 8 à l'article 4, il présente un *amendement* similaire à l'article à l'examen n° 9 (DOC 52 1633/003).

Enfin, il présente un *amendement n° 7* (DOC 52 1633/002) dans le prolongement de son amendement n° 5 à l'article 4.

M. Thierry Giet (PS) présente un *amendement n° 15* (DOC 52 1633/005) et renvoie à sa justification de l'amendement n° 13 à l'article 3.

*

Les amendements n°s 6, 9, 7 et 15 sont successive- ment adoptés à l'unanimité.

L'article 5, ainsi amendé, est adopté à l'unanimité.

IV.— RÉUNION EN APPLICATION DE L'ARTICLE 82.1 DU RÈGLEMENT

Au cours de sa réunion du 12 mai 2009, convoquée en vue de voter sur l'ensemble, la commission prend connaissance de la note de légistique rédigée par le service juridique de la Chambre des représentants, qui fait notamment observer que « l'article 1240*ter* proposé est inséré après l'article 1240*bis*, qui sera inséré par la loi du ... portant des dispositions diverses (DOC 52 1786/024, art. 13) et auquel il s'apparente par le contenu. Vu cette «parenté», il y aurait lieu d'harmoniser la rédaction de ces deux articles.

Ainsi, la condition de bonne foi dans le chef du débi- teur-payeur n'est-elle pas explicitement posée dans l'article 1240*bis* proposé. Cette précision semble en effet superflue, l'article 1240 du Code civil disposant de manière générale que «*le paiement fait de bonne foi (...) est valable (...)*»; cependant, la commission doit avoir égard au texte de l'article 1240*bis* du Code civil, qui, dans une hypothèse particulière, répète la condition de bonne foi, de sorte que l'interprète du texte pourrait s'interroger sur le sens à donner à cette différence, le législateur ayant adopté l'article 1240*ter* peu de temps après l'article 1240*bis*».

La commission confirme que la bonne foi du débiteur est évidemment requise pour que le paiement concerné puisse avoir un effet libératoire.

Voorts stemt zij in met alle overige voorgestelde wetgevingstechnische verbeteringen.

De commissie heeft tijdens dezelfde vergadering eveneens kennis genomen van de, na de stemming over de artikelen, door de heer Renaat Landuyt (sp.a) ingediende amendementen nrs. 20 tot 22 (DOC 52 1633/006).

Mevrouw Mia De Schamphelaere, voorzitter van de commissie voor de Justitie, geeft lezing van artikel 82.1, 3° lid Rgt. en vestigt de aandacht van de leden erop dat in deze fase van de procedure enkel nog wetgevingstechnische verbeteringen kunnen worden aangebracht, tenzij de commissie eenparig anders beslist.

De commissie beslist hierop om niet af te wijken van art. 82.1, 3° lid Rgt.

De voorzitter verklaart derhalve de amendementen nrs. 20 tot 22 onontvankelijk.

Het geheel van het wetsvoorstel nr. 1633, zoals geamendeerd en wetgevingstechnisch verbeterd, wordt eenparig aangenomen. Bijgevolg vervallen de toegevoegde wetsvoorstellen nrs. 450/1, 701/1 en 922/1.

De rapporteurs,

Carina VAN CAUTER
Valérie DÉOM

De voorzitter,

Mia DE SCHAMPHELAERE

Bepalingen die een uitvoeringsmaatregel vereisen (Grondwet, art. 108): geen.

Elle se rallie par ailleurs à toutes les autres corrections légistiques proposées.

Au cours de la même réunion, la commission a également pris connaissance des amendements n°s 20 à 22 (DOC 52 1633/006) présentés par M. Renaat Landuyt (sp.a) après le vote sur les articles.

Mme Mia De Schamphelaere, présidente de la commission de la Justice, donne lecture de l'article 82.1, alinéa 3, du Règlement et attire l'attention des membres sur le fait qu'à ce stade de la procédure, seules des modifications d'ordre légistique peuvent encore être apportées, à moins que la commission en décide autrement à l'unanimité.

La commission décide de ne pas déroger à l'article 82.3, alinéa 3, du Règlement.

La présidente déclare par conséquent les amendements n°s 20 à 22 irrecevables.

L'ensemble de la proposition de loi n° 1633, telle qu'elle a été amendée et corrigée sur le plan légistique, est adopté à l'unanimité. Les propositions jointes, n°s 450/1, 701/1 et 922/1, deviennent par conséquent sans objet.

Les rapporteuses,

Carina VAN CAUTER
Valérie DÉOM

La présidente,

Mia DE SCHAMPHELAERE

Dispositions qui nécessitent une mesure d'exécution (article 108 de la Constitution): néant.

BIJLAGEN

1. — SCHRIFTELIJK ADVIES VAN DE KONINKLIJKE
FEDERATIE VAN HET BELGISCH NOTARIAAT

Wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek der successierechten voor wat betreft liquiditeitsproblemen van overlevenden (DOC 52 0450/001)

Wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek en van het Wetboek der successierechten voor wat betreft de bevrijdende betaling in het kader van een erfenis en de terbeschikkingstelling van een bepaald bedrag aan de langstlevende echtgenoot of wettelijk samenwonenden (DOC 52 1633/001)

Wetsvoorstel tot onmiddellijke terbeschikkingstelling van een maximumbedrag aan de echtgenoot of de langstlevende wettelijk samenwonende voordat de erfopvolging geregeld is (DOC 52 0922/001)

De Commissie Familierecht van de KFBN heeft met veel interesse kennis genomen van de drie bovenstaande wetsvoorstellen. Zij regelen een in praktijk zeer veelvuldig voorkomend probleem en de doelstellingen ervan zijn zeker te onderschrijven.

I. Artikelsgewijze analyse van het wetsvoorstel
DOC 52 0450/001

a) Artikel 1

Geen bemerkingen.

b) Artikel 2: Wijziging van het artikel 97 van het
Wetboek der successierechten

Het wetsvoorstel stelt voor om het artikel 97 van het Wetboek der successierechten te wijzigen en aan te vullen als volgt:

«In afwijking van het eerste lid is het aan de bankiers toegelaten om sommen uit te betalen aan de langstlevende echtgenoot of samenwonende zonder dat deze sommen 5 000 euro mogen overschrijden. Daarenboven is het aan de bankiers toegelaten om aan de langstlevende echtgenoot of samenwonende alle sommen uit te betalen die na de datum van het overlijden verworven worden en die voortkomen uit professionele inkomsten, vervangingsinkomsten en pensioenen van de langstlevende echtgenoot of samenwonende evenals de sommen die voortkomen uit inkomsten die dienen voor het levensonderhoud of de opvoeding van de kinderen die deel uitmaken van het gezin van de langstlevende echtgenoot of samenwonende».

ANNEXES

1. — AVIS ÉCRIT DE LA FÉDÉRATION ROYALE
DES NOTAIRES DE BELGIQUE

Proposition de loi modifiant le Code des droits de succession en ce qui concerne les problèmes temporaires de liquidités auxquels sont confrontés les survivants (DOC 52 0450/001)

Proposition de loi modifiant le Code civil et le Code des droits de succession en ce qui concerne le paiement libératoire dans le cadre d'un héritage et visant à mettre un certain montant à la disposition du conjoint ou cohabitant légal survivant (DOC 52 1633/001)

Proposition de loi visant à mettre immédiatement à disposition du conjoint ou du cohabitant légal survivant un montant maximum avant le règlement de la succession (DOC 52 0922/001)

La Commission Droit de la famille de la FRNB a pris connaissance avec grand intérêt des trois propositions de loi précitées. Elles règlent un problème qui survient très souvent dans la pratique et les objectifs de celles-ci doivent incontestablement être soutenus.

I. Analyse article par article de la proposition de
loi DOC 52 0450/001a) Article 1er

Aucune remarque.

b) Article 2: Modification de l'article 97 du Code
des droits de succession

La proposition de loi propose de modifier et de compléter l'article 97 du Code des droits de succession comme suit:

«Par dérogation à l'alinéa 1er, il est permis aux banquiers de payer des sommes au conjoint ou au cohabitant survivant, sans que ces sommes puissent excéder les 5 000 euros. Il est également permis aux banquiers de payer au conjoint ou au cohabitant survivant toutes les sommes qui sont acquises à une date postérieure au décès et qui proviennent de revenus professionnels, de revenus de remplacement et de pensions du conjoint ou du cohabitant survivant ainsi que les sommes qui proviennent de revenus servant à l'entretien ou à l'éducation des enfants qui font partie du ménage du conjoint ou du cohabitant survivant.».

1. Het huidige artikel 97 van het Wetboek der Successierechten bevat een verplichting voor de houders of schuldenaars van effecten, sommen of waarden om aan de daartoe aangewezen ambtenaar van de administratie van de belasting over de toegevoegde waarde, registratie en domeinen een lijst der effecten, sommen of waarden af te geven. Pas na de vervulling van deze informatieverplichting mogen zij de overgaan tot de teruggave, betaling of overdracht.

Dit artikel is evenwel niet het enige artikel op grond waarvan tot een blokkering van de fondsen wordt overgegaan: ook artikel 95 van het Wetboek der Successierechten en vooral de gemeenrechtelijke regelen uit het Burgerlijk wetboek betreffende de bevrijdende betaling van een schuld spelen hierbij een rol.

Het lijkt dan ook noodzakelijk om, naast artikel 97 van het Wetboek der Successierechten, artikel 95 van datzelfde wetboek aan te vullen, alsook om de burgerrechtelijke regels aan te passen zodat de betaling die «toegelaten» is, ook bevrijdend werkt.

2. De tekst zoals voorgesteld in het Wetsvoorstel laat aan de bankiers (en dus niet aan de andere instellingen zoals gevisieerd in artikel 97 van het Wetboek der Successierechten) toe om «*sommen uit te betalen aan de langstlevende echtgenoot of samenwonende zonder dat deze sommen 5 000 euro mogen overschrijden*».

De KFBN heeft hierbij de volgende bemerkingen:

– Geldt de beperking van 5 000 euro per bankinstelling (zo ja, geldt deze per rekening of voor het totaal van alle rekeningen bij dezelfde bankinstelling) of gaat het daarentegen om een beperking tot 5 000 euro van alle banktegoeden afhangende van de nalatenschap?

– Het lijkt aangewezen de mogelijke begunstigden van de toegelaten uitbetaling te beperken tot de langstlevende echtgenoot en de langstlevende wettelijk samenwonende partner, zijnde personen die genieten van een (beperkte) wettelijke erfrechtelijke roeping.

– Wij menen dat, wat het bedrag van de uit te betalen sommen betreft, beter wordt gewerkt met de combinatie van een objectief en subjectief criterium, bijvoorbeeld een uitbetaling «ten belope van de helft van de tegoeden, met een maximum van [5 000] euro», teneinde het gevaar op definitieve «verdwijning» van de gelden te beperken.

– Ten slotte merken wij op dat het wetsvoorstel niets bepaalt in verband met het bevrijdend karakter van de

1. L'article 97 actuel du Code des droits de succession prévoit une obligation pour les détenteurs ou les débiteurs de titres, sommes ou valeurs de remettre au fonctionnaire de l'administration de la taxe sur la valeur ajoutée, de l'enregistrement et des domaines désigné à cette fin, une liste certifiée sincère et véritable des titres, sommes ou valeurs. Ce n'est qu'après l'accomplissement de cette obligation d'information qu'ils peuvent procéder à la restitution, au paiement ou au transfert.

Cet article n'est cependant pas le seul article en vertu duquel on procède à un blocage des fonds. L'article 95 du Code des droits de succession, et surtout les règles de droit commun du Code civil concernant le paiement libératoire, jouent également un rôle dans ce cadre.

Il semble dès lors nécessaire de compléter, outre l'article 97 Code des droits de succession, l'article 95 du même Code, et d'adapter les règles civiles de sorte que le paiement qui sera «permis», soit également libératoire.

2. Le texte tel que proposé dans la proposition de loi permet aux banquiers (et donc pas aux autres institutions visées à l'article 97 du Code des droits de succession) de «*payer des sommes au conjoint ou au cohabitant survivant, sans que ces sommes puissent excéder les 5 000 euros*».

La FRNB formule, à ce sujet, les observations suivantes:

– La limitation de 5 000 euros vaut-elle par institution bancaire (dans l'affirmative, vaut-elle par compte ou pour la totalité des comptes auprès d'une même institution bancaire) ou s'agit-il au contraire d'une limitation de 5 000 euros sur tous les avoirs bancaires dépendant de la succession?

– Il semble opportun de limiter les bénéficiaires potentiels du paiement permis aux seuls conjoint survivant et cohabitant légal survivant, c.à.d. les personnes jouissant d'une vocation successorale légale (limitée).

– Nous estimons qu'en ce qui concerne le montant des sommes à payer, il est préférable d'utiliser la combinaison d'un critère objectif et d'un critère subjectif, par ex., un paiement «d'un montant égal à la moitié des soldes, avec un maximum de [5 000] euros», afin de limiter le risque d'une «disparition» définitive des sommes.

– Enfin, nous remarquons que la proposition de loi ne prévoit rien concernant le caractère libératoire du

betaling, noch betreffende een aanrekening van de uitbetaalde gelden op het aandeel van de langstlevende echtgenoot of samenwonende partner bij de uiteindelijke vereffening-verdeling van de huwgemeenschap, onverdeeldheid of nalatenschap, noch met betrekking tot een terugbetaling voor het bedrag dat het aandeel overschrijdt of in het geval de langstlevende geen rechten kan doen gelden op de uitbetaalde sommen.

II. Artikelsgewijze analyse van het wetsvoorstel DOC 52-1663/001, alsook van de ingediende amendementen, DOC 52-1663/002

a) Artikel 1

Geen bemerkingen.

b) Artikel 2 en Amendement nr. 1

Vervallen: zie Amendement nr. 1

c) Artikel 3: invoeging van een artikel 1240ter in het Burgerlijk Wetboek en Amendementen nrs. 2-3

Dit artikel voegt een specifieke regel in het Burgerlijk Wetboek in, wat betreft de mogelijkheid tot het verrichten van een bevrijdende betaling in handen van de langstlevende echtgenoot of wettelijk samenwonende partner (§ 1). De aldus ter beschikking gestelde bedragen zullen bij de vereffening van, naar gelang van de specifieke situatie, de huwgemeenschap, de onverdeeldheid of de nalatenschap in rekening worden gebracht (§ 2, eerste lid). Bovendien behouden de (andere) erfgeërfrechtigen een vorderingsrecht jegens de langstlevende echtgenoot of wettelijk samenwonende voor het bedrag dat diens aandeel overschrijdt (§ 2, tweede lid).

In het wetsvoorstel wordt bijgevolg – terecht – een regeling voorzien voor het geval dat de langstlevende gelden heeft verkregen waarvan achteraf blijkt dat hij hierop geen recht heeft.

Wat het bedrag van de ter beschikking te stellen sommen betreft, merken wij op (cfr. hoger) dat best wordt gewerkt met de combinatie van een objectief en subjectief criterium, hetgeen voorzien wordt in amendement nr. 3.

Ook bij dit voorstel stellen wij ons de vraag of de bedoelde beperking per bankinstelling geldt (zo ja, geldt deze per rekening of voor het totaal van alle rekeningen bij dezelfde bankinstelling), dan wel of het daarentegen om alle banktegoeden afhangende van de nalatenschap gaat.

paiement, ni concernant une imputation des sommes payées sur la part du conjoint survivant ou cohabitant survivant lors de la liquidation-partage de la communauté conjugale, de l'indivision ou de la succession, ni concernant le remboursement pour le montant excédant cette part ou dans le cas où le survivant ne peut pas faire valoir des droits sur les sommes payées.

II. Analyse article par article de la proposition de loi DOC 52-1663/001, ainsi que des amendements déposés, DOC 52-1663/002

a) Article 1er

Aucune remarque.

b) Article 2 et Amendement n° 1

Supprimé: voir Amendement n° 1

c) Article 3: insertion d'un article 1240ter dans le Code civil et Amendements n°s 2-3

Cet article insère une règle spécifique dans le Code civil, en ce qui concerne la possibilité d'effectuer un paiement libératoire dans les mains du conjoint survivant ou cohabitant légal survivant (§ 1er). Les montants ainsi mis à disposition seront, le cas échéant, imputés lors de la liquidation de la communauté conjugale, de l'indivision ou de la succession (§ 2, al. 1). En outre, les (autres) successibles conservent un droit de créance envers le conjoint ou le cohabitant légal survivant à concurrence du montant qui excède sa partie (§ 2, al. 2).

La proposition de loi prévoit donc – à juste titre – un règlement pour le cas où le survivant aurait reçu des sommes dont il ressort postérieurement qu'il n'y avait pas droit.

En ce qui concerne le montant des sommes à mettre à disposition, nous remarquons (Cfr. supra) qu'il est préférable d'utiliser la combinaison d'un critère objectif et d'un critère subjectif, ce qui est prévu dans l'amendement n° 3.

Pour cette proposition également, nous nous posons la question de savoir si la limitation de 5 000 euros vaut par institution bancaire (dans l'affirmative, vaut-elle par compte ou pour la totalité des comptes auprès d'une même institution bancaire) ou s'il s'agit au contraire de tous les avoirs bancaires dépendant de la succession.

Amendement nr. 2: geen bemerkingen.

In amendement nr. 3 lijkt ons, in de Nederlandstalige versie, het woord «na» te zijn weggefallen:

«In het voorgestelde artikel 1240/2, § 1, na de woorden «ten belope van de» de woorden helft van» invoegen».

d) Artikel 4: aanvulling van artikel 95 van het Wetboek der Successierechten en Amendementen nrs. 4 -5

In het voorgestelde derde lid van artikel 95 van het Wetboek der Successierechten, is sprake van een som van maximaal 5 000 euro, waarbij verwezen wordt naar artikel 1240ter B.W.

Het zou aangewezen zijn ook hier de bewoordingen van amendement nr. 3 te integreren.

Amendement nr. 4: geen bemerkingen.

Amendement nr. 5: dit amendement voorziet dat *«het bedrag wordt uitbetaald onverminderd de betaling van de bevoorrechte kosten vermeld in de artikelen 19 en 20 van de hypotheekwet van 16 december 1851»*.

Dit voorstel lijkt ons zeer pertinent en alleszins te weerhouden.

Wij stellen ons hierbij weliswaar de vraag of het maximaal uit te betalen bedrag, namelijk «ten belope van de helft van de beschikbare kredietsaldi, evenwel begrensd tot een bedrag van 5 000 euro» (zoals bepaald in artikel 3 aangevuld met amendement nr. 3), wordt berekend na betaling van deze bevoorrechte kosten of onafhankelijk van deze.

e) Artikel 5: aanvulling van artikel 97 van het Wetboek der Successierechten en Amendementen nrs. 6 -7

Zelfde opmerking als bij Artikel 4.

Amendement nr. 6: geen bemerkingen.

Amendement nr. 7: zelfde opmerking als bij amendement nr. 5

Amendement n° 2: aucune remarque.

Dans l'amendement n° 3, il nous semble, que le mot «na» ait été omis dans la version néerlandophone:

«In het voorgestelde Article 1240/2, § 1, na de woorden «ten belope van de» de woorden helft van» invoegen».

d) Article 4: ajout à l'article 95 du Code des droits de succession et Amendements n°s 4 -5

Dans l'alinéa 3 proposé pour l'article 95 du Code des droits de succession, il est question d'une somme de maximum 5 000 euros, avec référence à l'article 1240ter C.Civ.

Il serait souhaitable d'intégrer ici également les termes de l'amendement n° 3.

Amendement n° 4: aucune remarque.

Amendement n° 5: cet amendement prévoit que *«le montant est payé sans préjudice du paiement des frais privilégiés mentionnés aux articles 19 et 20 de la loi hypothécaire du 16 décembre 1851»*.

Cette proposition nous semble très pertinente et devrait en tout cas être retenue.

Nous nous posons cependant la question de savoir si le montant maximal à payer, à savoir «égal à la moitié des soldes de crédit disponibles, cependant plafonnés à un montant de 5 000 euros» (tel que prévu à l'article 3 complété par l'amendement n° 3), est calculé après le paiement de ces frais privilégiés ou indépendamment de ceux-ci.

e) Article 5: ajout à l'article 97 du Code des droits de succession et Amendements n°s 6 -7

Même remarque que pour l'article 4.

Amendement n° 6: aucune remarque.

Amendement n° 7: Même remarque que pour l'amendement n° 5

III. Artikelsgewijze analyse van het wetsvoorstel DOC 52 0922/001

a) Artikel 1

Geen bemerkingen.

b) Artikel 2: aanvulling van artikel 96 van het Wetboek der Successierechten

Artikel 96 van het Wetboek der Successierechten behandelt enkel de situatie waarin de overledene titularis van een inschrijving of effect op naam is.

– Het lijkt ons dan ook dat een verwijzing naar het in te voeren artikel 104*bis* van het Wetboek der Successierechten (zoals voorgesteld in artikel 3 van het wetsvoorstel) die enkel zou worden ingelast in artikel 96 van het Wetboek der Successierechten, niet tegemoet komt aan het doel van het wetsvoorstel, namelijk een voorschot op de nalatenschap te verschaffen aan de echtgenoot of de langstlevende wettelijk samenwonende partner via de terbeschikkingstelling van een bepaalde som door de bankinstellingen (hetgeen zou gelden als bevrijdende betaling).

– In tegenstelling tot hetgeen in de Memorie van Toelichting (p. 5) wordt gesteld, dient het Burgerlijk Wetboek (en met name artikel 1240 B.W.) wel degelijk te worden gewijzigd of, beter gezegd, aangevuld, teneinde een bevrijdende betaling mogelijk te maken, en dit in combinatie met een wijziging aan artikel 95 (en 97) van het Wetboek der Successierechten.

– Bovendien zien wij niet in waarom in het voorgestelde laatste lid van artikel 96 van het Wetboek der Successierechten zou worden bepaald dat:

* in de Nederlandstalige versie, artikel 104*bis* van dit Wetboek enkel voor de langstlevende wettelijk samenwonende geldt, terwijl datzelfde voorgestelde artikel 104*bis* betrekking heeft op én de echtgenoot én de wettelijk samenwonende partner en

* in de Franstalige versie wordt gesproken van een «conjoint légal survivant».

c) Artikel 3: invoeging van een artikel 104*bis* in het Wetboek der Successierechten

Wat het bedrag van de ter beschikking te stellen sommen betreft, kunnen wij enkel de opmerking herhalen dat o.i. best wordt gewerkt met de combinatie van een objectief en subjectief criterium, zoals een voorschot «ten belope van de helft van de tegoeden, met een maximum van [5 000] euro», teneinde het gevaar op definitieve «verdwijning» van de gelden te beperken.

III. Analyse article par article de la proposition de loi DOC 52 0922/001

a) Article 1er

Aucune remarque.

b) Article 2: ajout à l'article 96 du Code des droits de succession

L'article 96 du Code des droits de succession traite uniquement de la situation où le défunt est titulaire d'une inscription ou d'un titre nominatif.

– Il nous semble donc qu'un renvoi à l'article 104*bis* du Code des droits de succession (tel que proposé à l'article 3 de la proposition de loi) qui serait uniquement inséré à l'article 96 du Code des droits de succession, ne répond pas à l'objectif de la proposition de loi, à savoir de fournir une avance sur la succession au conjoint ou cohabitant légal survivant par le biais de la mise à disposition d'une certaine somme par les institutions bancaires (ce qui vaudrait comme paiement libératoire).

– Contrairement à ce qui est avancé dans l'Exposé des Motifs (p. 5), le Code civil (et notamment l'article 1240 C.civ.) doit bel et bien être modifié, ou, mieux encore, être complété, afin de rendre possible le paiement libératoire, et ce en combinaison avec une modification à l'article 95 (et 97) du Code des droits de succession.

– En outre, nous ne voyons pas pourquoi, dans le dernier alinéa proposé pour l'article 96 du Code des droits de succession,

* on prévoit, dans la version néerlandophone, que l'article 104*bis* de ce Code s'applique uniquement au cohabitant légal survivant, tandis que ledit article 104*bis* concerne tant le conjoint que le cohabitant légal survivant et

* dans la version francophone, on parle d'un «conjoint légal survivant».

c) Article 3: insertion d'un article 104*bis* dans le Code des droits de succession

En ce qui concerne le montant des sommes à payer, nous ne pouvons que répéter notre remarque qu'il est préférable d'utiliser la combinaison d'un critère objectif et d'un critère subjectif, par ex., un paiement «d'un montant égal à la moitié des soldes, avec un maximum de [5 000] euros», afin de limiter le risque d'une «disparition» définitive des sommes.

Bovendien rijst ook hier weer de vraag of de bedoelde beperking per bankinstelling geldt (zo ja, geldt deze per rekening of voor het totaal van alle rekeningen bij dezelfde bankinstelling), dan wel of het daarentegen om alle banktegoeden afhangende van de nalatenschap gaat.

IV. Algemene bemerkingen

De toelichting en de overwegingen vermeld in de verschillende memories van toelichting bij de onderscheiden wetsvoorstellen lijken ons pertinent. De voorgestelde wijzigingen komen tegemoet aan de veelvoorkomende problematiek met betrekking tot de liquiditeitsproblemen die de langstlevende echtgenoot of langstlevende wettelijk samenwonende partner ondervindt na het overlijden van zijn partner. Een ingrijpen van de wetgever in deze materie is dan ook noodzakelijk.

In het algemeen willen wij ten slotte nog opmerken dat, gelet op de algemene bewoordingen van de onderscheiden wetsvoorstellen, de wetgever blijkbaar geen onderscheid wenst te maken tussen enerzijds echtgenoten en wettelijk samenwonenden, die effectief samenleven op hetzelfde adres en anderzijds echtgenoten en wettelijk samenwonenden die feitelijk gescheiden leven op het ogenblik van overlijden van de eerststervende.

En outre, la question se pose également ici de savoir si la limitation de 5 000 euros vaut par institution bancaire (dans l'affirmative, vaut-elle par compte ou pour la totalité des comptes auprès d'une même institution bancaire?) ou s'il s'agit au contraire d'une limitation de 5 000 euros sur tous les avoirs bancaires dépendant de la succession.

IV. Remarques générales

Les développements et considérations reprises dans les différents exposés des motifs des diverses propositions de loi nous semblent pertinents. Les modifications proposées rencontrent la problématique récurrente relative aux problèmes de liquidités auxquels sont confrontés le conjoint survivant ou le cohabitant légal survivant après le décès de leur partenaire. Une intervention du législateur en la matière est donc nécessaire.

Nous souhaitons enfin faire remarquer que, compte tenu de la terminologie générale des différentes propositions de loi, le législateur ne semble apparemment pas avoir voulu faire une distinction d'une part entre les conjoints et cohabitants légaux résidant effectivement à la même adresse, et d'autre part les conjoints et cohabitants légaux qui sont séparés de fait au moment du décès du prémourant.

2. — SCHRIFTELIJK ADVIES VAN FEBELIN

Commissie voor de Justitie: vraag om Febelfin-standpunt.

Brussel, 26 februari 2009.

Geachte Voorzitter,

Wij verwijzen naar uw brief van 12 februari 2009 (ref G/C/CDB/mm/09-13) met een uitnodiging aan Febelfin om een standpunt betreffende de wetsvoorstellen 1633/001 0450/001 en 0922/001 te formuleren, om het ter kennis te brengen van de leden van de Commissie van de Justitie.

Wij danken u voor de gelegenheid die ons geboden wordt om ons standpunt in deze aangelegenheid ter kennis van Uw Commissie te brengen.

Globaal genomen staat Febelfin principieel positief ten aanzien van een wettelijke regeling in dit vlak. Die kan ertoe bijdragen meer duidelijkheid en meer rechtszekerheid te creëren in het voordeel van alle betrokkenen.

In de praktijk zal een wetgeving in dit vlak toelaten tegemoet te komen aan een aantal behoeften en een antwoord bieden op een aantal maatschappelijke verzoeken en noden. Tegelijk kan een antwoord worden gegeven op een aantal juridische en andere vragen die in deze omgeving rijzen.

Vanuit zuiver bancaire technisch oogpunt lijkt ons het *wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek en Wetboek der Successierechten voor wat betreft de bevrijdende betaling in het kader van een erfenis en de terbeschikkingstelling van een bepaald bedrag aan de langstlevende echtgenoot of wettelijk samenwonende (1633/001)* het best en op de meest volledige wijze te beantwoorden aan de vragen en bedenkingen die rijzen.

Dat geldt onder meer en inzonderheid het **bevrijdend karakter van de betalingen** die door de banken en andere financiële instellingen worden verricht. Voor de sector is dat aspect onontbeerlijk in elke oplossing, omdat het **zekerheid** tot stand brengt.

Verder lijkt het ons van belang dat het uit te werken regime **alle aspecten van de kwestie** behandelt, en dat lijkt ons in dit voorstel het geval.

De twee andere voorstellen (0450/001 en 0922/001) lijken ons ten aanzien van alle of sommige van deze beide elementen, waarop hierna meer in detail wordt ingegaan, minder adequaat.

Het wetsvoorstel 1633/001 bepaalt in essentie dat de schuldenaars van deposito's bevrijdend betalen aan de houder of medehouder. Zulke bevrijdende betaling is absoluut noodzakelijk wil de overlevende houder of medehouder met zekerheid over de nodige fondsen

2. — AVIS ÉCRIT DE FEBELFIN

Commission de la Justice: Febelfin invitée à formuler un point de vue

Bruxelles, le 26 février 2009.

Madame le Président,

Nous nous référons à votre lettre du 12 février 2009 (réf. G/C/CDB/mn/09-13) par laquelle vous invitez Febelfin à formuler un point de vue sur les propositions de loi 1633/001, 450/001 et 922/1, afin de le porter à la connaissance des membres de la Commission de la Justice.

Nous tenons à vous remercier de nous permettre de faire part à votre Commission de notre point de vue en la matière.

Globalement, Febelfin est en principe favorable à une législation en ces domaines, dans la mesure où elle pourrait contribuer à apporter davantage de clarté et de sécurité juridique, dans l'intérêt de toutes les parties concernées.

Dans la pratique, légiférer en ces domaines permettra de répondre à un certain nombre de besoins et à rencontrer certaines attentes de la société. Dans la foulée, une série de questions juridiques et autres qui se posent en ces matières devraient pouvoir trouver une réponse.

Du point de vue de la technique bancaire pure, la *proposition de loi modifiant le Code civil et le code des droits de succession en ce qui concerne le paiement libératoire dans le cadre d'un héritage et visant à mettre un certain montant à la disposition du conjoint ou cohabitant légal survivant (1633/001)* nous paraît répondre de la manière la plus satisfaisante et la plus complète aux interrogations et aux réflexions formulées dans ce cadre.

Ceci concerne, entre autres et en particulier, le **caractère libératoire des paiements** effectués par les banques et par d'autres institutions financières. Il s'agit aux yeux du secteur d'un aspect incontournable en raison de la **sécurité juridique** qui en résulte.

Par ailleurs, il nous paraît important que le régime à mettre en place envisage **tous les aspects de la question**, ce qui nous semble être le cas de la présente proposition.

Les deux autres propositions (450/001 et 0922/001) nous paraissent dans l'ensemble moins adéquates et notamment sur ces deux aspects cités ci-avant.

La proposition de loi 1633/001 stipule en substance que les débiteurs de dépôts font un paiement libératoire à l'égard du titulaire ou du cotitulaire. Un tel paiement libératoire est absolument indispensable afin que le titulaire ou le cotitulaire survivant puisse disposer en

beschikken ingeval van tijdelijke blokkering van de banktegoeden.

Deze zekerheid, zonder bevrijdende betaling in hoofde van de schuldenaar van de deposito's, is vandaag niet zo evident. Terecht wordt in het wetsvoorstel verwezen naar het feit dat er geen intestaat erfrecht bestaat tussen wettelijk samenwonenden. Zelfs gehuwden zijn niet steeds erfgenaam van elkaar wat de banktegoeden betreft, bijvoorbeeld indien ze toepassing hebben gemaakt van de zogenaamde «wet Valkeniers» of bij «testamentaire onterving» (artikelen 915*bis* en 1388 Burgerlijk Wetboek).

Er is dus enige noodzaak aan rechtszekerheid in hoofde van de schuldenaars van deposito's dat hun betalingen bevrijdend zijn, wil de overlevende echtgenoot of wettelijk samenwonende over een bedrag kunnen beschikken wanneer de tegoeden tijdelijk zijn geblokkeerd.

Het wetsvoorstel verzoent de belangen van de langstlevende echtgenoot of de langstlevende wettelijk samenwonende met het vorderingsrecht van de andere erfgenamen en doet geen afbreuk aan de bestaande fiscale regels van het Wetboek der Successierechten.

Het voorstel geeft een wettelijke regeling aan een bankpraktijk om te voorzien in een bedrag aan de langstlevende echtgenoot of langstlevende wettelijk samenwonende. Dankzij de wettelijke bepaling zal worden voorzien in een bevrijdende betaling van deze bedragen ten belope van de beschikbare creditsaldi, evenwel begrensd tot een bedrag van 5.000 euro. Wat het bedrag zelf betreft lijkt het ons niet aangewezen dit te indexeren of te verhogen.

Het bedrag is voldoende hoog en afgerond. Hiervoor zijn verschillende redenen. Enerzijds is de periode van blokkering van de rekeningen steeds korter door de doorgedreven informatisering binnen de banken. De devolutie zal bijgevolg steeds sneller gekend zijn.

Anderzijds, kan ook worden benadrukt (cf amendement 7, 1633/002) dat dit bedrag los staat van de betaling van de begrafenis kosten, de kosten van laatste ziekte en de facturen op naam van de overledene die dateren van vóór het overlijden. Dit bedrag volstaat dus voor de tijdelijke dagelijkse kosten.

Voor alle duidelijkheid dient te worden benadrukt dat dit bedrag per bank dient te zijn. Er bestaat immers geen enkele controlemogelijkheid tussen de banken onderling en die zou overigens niet realiseerbaar zijn.

Voor het overige denken we dat bepaalde amendementen (o.a. stuk 1633/002) toelaten nuttige verbeteringen aan te brengen.

De amendementen houden terecht rekening met het wetsontwerp «diverse bepalingen» (1786/001) waarin ook wordt voorzien in het inlassen van een nieuw artikel 1240*bis* Burgerlijk Wetboek. Enige coherentie met de nieuwe tekst lijkt aangewezen.

toute sécurité des fonds nécessaires en cas de blocage temporaire des avoirs bancaires.

À l'heure actuelle, sans paiement libératoire dans le chef du débiteur de dépôts, une telle sécurité n'existe pas. La proposition de loi souligne à juste titre qu'il n'existe aucun droit successoral *ab intestat* entre cohabitants légaux. De même, les époux ne sont pas toujours héritiers l'un de l'autre en ce qui concerne les avoirs bancaires, notamment s'ils ont fait application de la «loi Valkeniers» ou en cas d'«exhérédation testamentaire» (articles 915*bis* et 1388 du Code civil).

Le caractère libératoire du paiement est la condition à la nécessaire sécurité juridique dans le chef des débiteurs de dépôts si l'on veut que le conjoint ou le cohabitant légal survivant puisse disposer de fonds durant le blocage temporaire des avoirs.

La proposition de loi concilie les intérêts du conjoint ou du cohabitant légal survivant et le droit d'action des autres héritiers et ne porte pas préjudice aux règles fiscales prévues par le Code des droits de succession.

Cette proposition confère un caractère légal à une pratique bancaire consistant à prévoir un montant pour le conjoint ou le cohabitant légal survivant. Cette disposition permettra de prévoir un paiement libératoire de ces montants à concurrence des soldes de crédit disponibles, avec un plafond d'un montant de 5 000 euros. Quant à ce montant lui-même, il ne nous paraît pas opportun de l'indexer ou de le majorer.

Ce montant est suffisamment élevé et arrondi, et ce pour plusieurs raisons. D'une part, la période de blocage des comptes est de plus en plus courte grâce aux progrès de l'informatisation des banques. La dévolution sera dès lors connue de plus en plus rapidement.

D'autre part, il faut également souligner (cf. amendements 7, 1633/002) que ce montant est dissocié du paiement des frais funéraires, des frais de dernière maladie et des factures au nom du défunt antérieures au décès. Ce montant est donc suffisant pour faire temporairement face aux frais journaliers.

Pour toute clarté, soulignons que ce montant doit être prévu par banque. Il n'existe en effet aucune possibilité de contrôle interbancaire et un tel contrôle serait d'ailleurs irréalisable.

Pour le reste, il nous paraît que certains amendements (entre autres doc. 1633/002) permettront d'apporter les améliorations nécessaires.

Les amendements tiennent compte à juste titre du projet de loi «dispositions diverses» (1786/001) qui prévoit également l'insertion dans le Code civil d'un nouvel article 1240*bis*. Il est opportun de respecter une certaine cohérence avec le nouveau texte.

Het wetsvoorstel behandelt verschillende aspecten die naar onze mening regeling verdienen. Hierna enkele voorbeelden:

- noodzakelijke toevoeging van een nieuw artikel 1240*bis* Burgerlijk Wetboek daar de voorgestelde regeling immers ook implicaties heeft op het burger-rechterlijk vlak;

- gelet op de belangrijke fiscale verplichtingen van de financiële instellingen, opgelegd door artikel 95 en 97 Wetboek der Successierechten dienen deze artikelen expliciet te verwijzen naar het nieuw artikel 1240*bis* Burgerlijk Wetboek . Dat is gebeurd;

- het onderscheid tussen deposito's van gehuwden en wettelijk samenwonenden wordt gemaakt;

- het bedrag zal meestal, doch niet altijd, als voorschot kunnen gelden. Vandaar dat niet wordt gesproken van een voorschot maar van een bedrag;

- er wordt terecht gesteld dat bij een huwelijk niet noodzakelijk sprake is van een huwgemeenschap. De ter beschikking gestelde bedragen moeten dan naast de vereffening van de huwgemeenschap ook van de vereffening van de onverdeeldheid of van de nalatenschap in rekening worden gebracht.

Wij stellen ons wel nog een vraag over de draagwijdte van een betaling «in afwachting van een kennisgeving van de devolutie» (art. 3 tot invoeging van een artikel 1240/2, § 1 Burgerlijk Wetboek).

Betekent dit dat zodra er een akte van bekendheid is voorgelegd, maar er bv. onenigheid is tussen de erfgenamen, de bank niet bevrijdend een bedrag van 5 000 euro ter beschikking kan stellen aan de langstlevende? Nochtans is er ook in die gevallen behoefte aan de uitbetaling van een leefgeld.

Zou dit eventueel kunnen worden opgelost via opname in het verslag naar aanleiding van de parlementaire bespreking?

De diensten van Febelfin en wijzelf blijven hierover uiteraard verder bereid tot nadere toelichting.

La proposition de loi traite de différents aspects qui méritent, selon nous, d'être réglementés. En voici quelques exemples:

- la nécessaire insertion d'un nouvel article 1240*bis* dans le Code civil étant donné que le régime proposé a également des implications sur le plan du droit civil;

- compte tenu des obligations fiscales importantes imposées aux institutions financières par les articles 95 et 97 du Code des droits de succession, ces articles doivent explicitement faire référence au nouvel article 1240*bis* du Code civil. Tel est le cas;

- une distinction est établie entre dépôts de conjoints et de cohabitants légaux;

- le montant pourra la plupart du temps faire office d'avance, mais ce ne sera pas toujours le cas, c'est pourquoi il est question d'un montant et non d'une avance;

- il est très justement fait observer qu'en cas de mariage, il n'est pas toujours question d'une communauté conjugale. Parallèlement à la liquidation de la communauté conjugale, les montants mis à disposition doivent donc être également pris en compte lors de la liquidation de l'indivision ou de la succession.

Nous nous interrogeons par ailleurs sur la portée d'un paiement «*en attendant une notification de la dévolution*» (article 3 portant insertion d'un article 1240/2, § 1er Code civil).

Cela signifie-t-il que, dès le moment où il y a établissement d'un acte de notoriété, mais désaccord des héritiers, la banque ne peut pas mettre de manière libératoire un montant de 5 000 euros à la disposition du survivant? Pourtant, dans ce cas de figure également, le paiement d'un revenu d'intégration est indispensable.

Cet aspect pourrait-il éventuellement être réglé par une mention dans le rapport suite aux débats au parlement?

Nous restons bien entendu à votre entière disposition pour toute précision ou information complémentaire.

3. — SCHRIFTELIJK ADVIES VAN DE FOD FINANCIËN

1. Wetsvoorstel tot onmiddellijke terbeschikkingstelling van een maximumbedrag aan de echtgenoot of de langstlevende wettelijk samenwonende voordat de erfopvolging geregeld is, ingediend op 5 maart 2008 door de heren Jean-Luc Crucke en Pierre-Yves Jeholet (Parl. Doc. Kamer, Doc 52 0922/001)

2. Wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek der successierechten voor wat betreft liquiditeitsproblemen van overlevenden, ingediend op 28 november 2007 door de heren David Geerts, Hans Bonte en Dirk Van der Maelen (Parl. Doc. Kamer, Doc 52 0450/001)

3. Wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek en van het Wetboek der successierechten voor wat betreft de bevrijdende betaling in het kader van een erfenis en de terbeschikkingstelling van een bepaald bedrag aan de langstlevende echtgenoot of wettelijk samenwonende, ingediend op 2 december 2008 door de heer Servais Verherstraeten c.s. (Parl. Doc. Kamer, Doc 52 1633/001)

4. Art. 15 van het wetsontwerp houdende diverse bepalingen (I) (Doc 52 1786/001)

*
* *

De drie bovengenoemde wetsvoorstellen en artikel 15 van het wetsontwerp houdende diverse bepalingen (I) zijn met elkaar verbonden omdat ze alle vier gaan over een, naar gelang van het geval, totale of gedeeltelijke vrijgave van de banktegoeden van een overledene.

*
* *

De Administratie van Fiscale Zaken heeft de drie bovengenoemde wetsvoorstellen met elkaar vergeleken, met onderstaande conclusies:

Wetsvoorstellen 1. en 2. lijken beperkter en moeten nog verder worden uitgewerkt. Ze kunnen in hun huidige vorm niet worden aangenomen.

Wetsvoorstel 3., ingediend door de heer Servais Verherstraeten c.s. (Parl. Doc. Kamer, Doc 52 1633/001) en gewijzigd op 11 februari 2009 (Doc 52 1633/001) voldoet aan de doelstellingen van alle indieners van voorstellen, namelijk een minimum aan liquide middelen uitkeren aan de langstlevende echtgenoot of wettelijk samenwonende van een overledene van wie de tegoeden na diens overlijden werden «geblokkeerd», zodat die in zijn dagelijkse behoeften kan voorzien totdat de

3. — AVIS ÉCRIT DU SPF FINANCES

1. Proposition de loi visant à mettre immédiatement à disposition du conjoint ou du cohabitant légal survivant un montant maximum avant le règlement de la succession, déposée le 5 mars 2008 par MM. Jean-Luc Crucke et Pierre-Yves Jeholet (Doc Parl. Chambre, Doc 52 0922/001)

2. Proposition de loi modifiant le Code des droits de succession en ce qui concerne les problèmes temporaires de liquidités auxquels sont confrontés les survivants, déposée le 28 novembre 2007 par MM. David Geerts, Hans Bonte et Dirk Van der Maelen (Doc Parl. Chambre, Doc 52 0450/001)

3. Proposition de loi modifiant le Code des droits de succession et le Code civil en ce qui concerne le paiement libératoire dans le cadre d'un héritage et visant à mettre un certain montant à la disposition du conjoint ou cohabitant légal survivant, déposée par M. Servais Verherstraeten et consorts, le 2 décembre 2008 (Doc Parl. Chambre, Doc 52 1633/001)

4. Art. 15 du projet de loi portant des dispositions diverses (I) (Doc 52 1786/001)

*
* *

Les trois propositions de loi sous rubrique ainsi que l'article 15 du projet de loi portant des dispositions diverses (I) sont liés car ils ont tous les quatre pour sujet un «déblocage», total ou partiel selon les cas, des avoirs bancaires d'un défunt.

*
* *

L'Administration des Affaires fiscales a comparé les trois propositions de loi sous rubrique. Ses conclusions sont les suivantes.

Les propositions de loi 1. et 2. apparaissent plus limitées et doivent encore être développées. Elles ne peuvent être adoptées dans leurs rédactions actuelles.

Par contre, la proposition de loi 3., déposée par M. Servais Verherstraeten et consorts le 2 décembre 2008 (Doc Parl. Chambre, Doc 52 1633/001) telle qu'amendée le 11 février 2009 (Doc 52/1633/001) répond aux objectifs poursuivis par l'ensemble des auteurs de propositions introduites, à savoir, accorder un minimum de liquidités au conjoint ou cohabitant survivant d'un défunt dont les avoirs sont «bloqués» suite au décès, pour lui permettre de faire face à ses besoins quotidiens

tegoeden kunnen worden «vrijgegeven», wat soms enige tijd in beslag kan nemen.

*
* *

Voorafgaande opmerkingen

Zoals reeds benadrukt, is het probleem met betrekking tot de blokkering van de rekeningen van een overledene geen probleem dat verband houdt met de beperkingen die de bepalingen van het Wetboek der successierechten opleggen (art. 94, 95 (borgstelling door de in het buitenland wonende erfgenaam), 96 (op te maken lijst bij inschrijvingen of effecten op naam van de overledene), 97 (algemene verplichting dat de tegoeden van een overledene pas mogen worden vrijgegeven nadat er een lijst van werd opgemaakt).

Het Wetboek der successierechten verzekert alleen de betaling van de successierechten. Het zorgt er weliswaar voor dat alle nuttige inlichtingen over de omvang en het bedrag van het vermogen van de overledene op het ogenblik van diens overlijden beschikbaar zijn, maar alleen met de bedoeling de juiste heffing van de successierechten te verzekeren. Het verbiedt de uitkering van liquide middelen niet als deze verplichting is nagekomen. Het houdt zich niet bezig met de vraag wie deze tegoeden uiteindelijk op de een of andere manier heeft kunnen «recupereren». Iedereen zal de verschuldigde rechten betalen, onafhankelijk van het feit of hij de bedragen die als basis voor de inning van de successierechten dienden daadwerkelijk heeft «ontvangen».

Hiertoe legt het Wetboek der successierechten de houders (banken, openbare instellingen, wisselagenten, enz.) van waarden, sommen, effecten, inschrijvingen, effecten op naam, kluizen, enz. op om de belastingadministratie op de hoogte te brengen van het bedrag van alle waarden die ze bewaren en die aan de overledene toebehoren of kunnen toehoren op het ogenblik van diens overlijden. Deze verplichting moet zijn nagekomen vóór de overhandiging aan een erfgenaam, legataris, begiftigde of andere rechthebbende en, in het geval van een in het buitenland wonende erfgenaam, nadat de ontvanger der successierechten een getuigschrift heeft overhandigd dat bewijst dat de persoon aan wie de tegoeden van de overledene zouden worden overgedragen een borg heeft gesteld voor de betaling van de successierechten waartoe hij in België zou gehouden zijn.

Het probleem in verband met de vrijgave van de rekeningen van een overledene lijkt zich voor te doen op het niveau van de instellingen die tegoeden van een overledene bewaren en de «geblokkeerde» bedragen niet willen overdragen omdat ze vrezen dat hun

jusqu'à ce que ces avoirs puissent être «débloqués» ce qui, dans certains cas, peut prendre un certain temps.

*
* *

Remarques préalables

Comme cela a déjà été souligné, le problème du blocage des comptes d'un défunt par les banques n'est pas un problème lié aux restrictions établies par les dispositions du Code des droits de succession (art. 94, 95 (caution à fournir par l'héritier habitant à l'étranger), 96 (liste à établir en cas d'inscriptions ou de titre nominatif au nom du défunt), 97 (obligation générale de ne pouvoir délivrer les avoirs d'un défunt qu'après en avoir établi une liste).

Le Code des droits de succession ne fait que sauvegarder le paiement des droits de succession. Il ne se préoccupe que d'avoir tous les renseignements utiles sur l'étendue et le montant du patrimoine du défunt au moment de son décès, et ce, dans le seul but d'assurer l'exacte perception des droits de succession. Il n'interdit pas l'octroi de liquidités si cette obligation est remplie. Il ne se préoccupe pas de savoir qui, en définitive a «récupéré» d'une manière ou d'une autre ces avoirs. Chacun acquittera les droits qui lui sont réclamés, qu'il ait ou non effectivement «touché» les montants servant de base à la perception des droits de succession.

Pour ce faire, le Code des droits de succession impose aux détenteurs (banques, établissements publics, agents de change...etc..) de valeurs sommes, titres, inscriptions, titres nominatifs, coffres-forts, etc... d'informer le fisc du montant de toutes les valeurs qu'ils détiennent et qui appartiennent ou qui sont susceptibles d'appartenir – au défunt au moment de son décès. Cette obligation doit être remplie avant toute délivrance à un héritier, légataire, donataire ou tout autre ayant droit et, dans le cas d'héritiers habitants à l'étranger, après la délivrance par le receveur des droits de succession d'un certificat attestant que la personne à laquelle les avoirs du défunt seraient délivrés a fourni une caution garantissant le paiement des droits de succession dont elle serait redevable en Belgique.

Le problème du déblocage des comptes d'un défunt semble se situer au niveau des organismes détenteurs d'avoirs d'un défunt qui ne veulent pas délivrer les montant «bloqués» parce qu'elles ont peur de voir leur responsabilité mise en cause si les avoirs «débloqués»

aansprakelijkheid ter discussie zou komen als de «vrijgegeven» tegoeden zouden worden uitgekeerd aan personen die niet de werkelijke erfgenamen van de overledene zijn. Het probleem is vooral van civiele aard: het bevrijdende karakter van de betalingen die deze instellingen in het kader van een erfopvolging verrichten.

Dat wordt voortaan met reden geregeld door artikel 15 van het wetsontwerp houdende diverse bepalingen (I) dat in het Burgerlijk Wetboek een nieuw artikel 1240*bis* van algemene strekking (het beoogt de vrijgave van alle tegoeden) invoert om de voorwaarden en modaliteiten van het bevrijdende karakter van in het kader van een erfopvolging verrichte betalingen vast te stellen, en door artikel 3 van het wetsvoorstel van de heer Verherstraeten c.s. dat in het Burgerlijk Wetboek een nieuw artikel 1240*ter* invoert om inzonderheid de voorwaarden en modaliteiten van de betaling van een «voorschot» aan de langstlevende vast te stellen.

Hoewel de AFZ er in principe niet voor bevoegd is zich over wijzigingen in het Burgerlijk Wetboek uit te spreken, wijst ze erop dat:

- de Franse tekst van het nieuwe artikel 1240*bis* van het Burgerlijk Wetboek (art.15 van het bovengenoemde wetsontwerp) zou moeten worden verbeterd, omdat die nu en dan verwarrend is;

- de bepaling de «bevrijdende betaling» slechts toelaat op grond van een «attest van erfopvolging» opgesteld door de ontvanger van het registratiekantoor of een attest of akte van erfopvolging opgesteld door een notaris. Wat met de akten van bekendheid opgesteld door de vrederechter of de notaris? Zou wie snel een dergelijke akte van bekendheid zou voorleggen geen betaling kunnen verkrijgen die bevrijdend voor de schuldenaar zou zijn? Omdat het authentieke documenten zijn, hebben deze akten een onbetwistbare rechtsgeldigheid om zelf een bevrijdend karakter aan de «vrijgave» van de tegoeden te verlenen. Dit zou moeten worden gepreciseerd.

Een wijziging in de bepalingen van het Wetboek der Successierechten was niet nodig om het probleem op te lossen in verband met de mogelijkheid voor de langstlevende echtgenoot of wettelijk samenwonende om een «voorschot» te krijgen om in zijn dagelijkse behoeften te voorzien vóór de daadwerkelijke «vrijgave» van de tegoeden van de overledene. Een aanpassing van het Burgerlijk Wetboek was voldoende.

De aandacht wordt erop gevestigd dat de betaling van een «voorschot van 5 000 euro» door de instellingen – in de ruime betekenis van het woord – die tegoeden van de overledene bewaren, tenzij anders bepaald, tot gevolg heeft dat als de «geblokkeerde» tegoeden onder meerdere afzonderlijke instellingen (bijvoorbeeld

étaient attribués à des personnes qui ne sont pas héritières effectives du défunt. Il est essentiellement d'ordre civil: c'est le caractère libératoire des paiements effectués par ces organismes dans le cadre d'une succession.

C'est ce que règle désormais à juste titre l'article 15 du projet de loi portant des dispositions diverses (I) qui insère dans le Code civil un nouvel art. 1240*bis*, de portée générale(elle vise au déblocage de tous les avoirs), pour fixer les conditions et les modalités du caractère libératoire des paiements effectués dans le cadre d'une succession et l'article 3 de la proposition de loi de M. Verherstraeten et consorts qui insère un nouvel article 1240*ter* dans le Code civil pour fixer plus particulièrement les conditions et les modalités du caractère libératoire du paiement d'une «avance» au survivant.

Même s'il ne relève pas, en principe, de la compétence de l'AAF de se prononcer sur des modifications au Code civil, elle attire l'attention sur le fait que:

- le texte français de la disposition de l'article 1240*bis* nouveau du Code civil (art.15 du projet de loi précité) devrait être revu, car il est par moment confus;

- la disposition n'autorise le «paiement libératoire» que sur base d'un «certificat d'hérédité rédigé par le receveur du bureau des droits de succession ou un certificat ou acte d'hérédité rédigé par un notaire. *Quid* des actes de notoriété rédigés par le juge de paix ou le notaire? Celui qui produirait rapidement un tel acte de notoriété ne pourrait-il pas obtenir un paiement qui serait libératoire pour le débiteur? Etant des documents authentiques ces actes ont une valeur juridique indiscutable pour donner par eux-mêmes un caractère libératoire au «déblocage» des avoirs. Il serait utile de le préciser.

Une modification des dispositions du Code des droits de succession n'était pas nécessaire pour résoudre le problème de la possibilité pour le conjoint ou cohabitant survivant d'obtenir une «avance» pour parer à ses besoins au quotidien avant le «déblocage» effectif des avoirs du défunt. L'adaptation du Code civil suffisait.

L'attention est attirée sur le fait que le paiement d'une «avance de 5 000 euros» par les organismes – au sens large du terme – détenteurs d'avoirs du défunt a pour effet, sauf précision contraire, que si les avoirs «bloqués» sont répartis entre plusieurs organismes distincts (plusieurs banques par ex.), le conjoint ou cohabitant légal

meerdere banken) worden verdeeld, de langstlevende echtgenoot of wettelijk samenwonende zoveel keer het bedrag van 5 000 euro kan krijgen als er instellingen zijn die deze tegoeden bewaren. De vraag is dus: zijn de indieners van de verschillende voorstellen zich bewust van deze situatie?

*
* *

Redenen waarom de voorkeur van de Administratie van Fiscale Zaken uitgaat naar het wetsvoorstel ingediend op 2 december 2008 door de heer Servais Verherstraeten c.s. (Parl. DOC Kamer, Doc 52 1633/001) *gewijzigd op 11 februari 2009* (DOC 52 1633/001 – DOC 52 1633/002).

Het voldoet aan de doelstellingen van alle indieners van voorstellen in die zin, namelijk een minimum aan liquide middelen uitkeren aan de langstlevende echtgenoot of wettelijk samenwonende van een overledene van wie de tegoeden na diens overlijden werden «geblokkeerd», zodat die in zijn dagelijkse behoeften kan voorzien tot de daadwerkelijke «vrijgave» van al die tegoeden.

Want,

1° Dit voorstel is het enige dat er niet alleen op correcte wijze rekening mee heeft gehouden dat het bevrijdende karakter van de door de bewarende instellingen verrichte betalingen het ware obstakel voor een totale of gedeeltelijke «vrijgave» van de tegoeden van een overledene vormde, maar ook dat dit probleem onder het burgerlijk recht ressorteerde.

Aan wat reeds in het individuele advies werd vermeld, moet hierbij worden toegevoegd dat de indieners via het amendement van 11 februari 2009 rekening hebben gehouden met de wijziging in het Burgerlijk Wetboek die werd voorgesteld door artikel 15 van het wetsontwerp houdende diverse bepalingen (I) dat in dit Wetboek een nieuw artikel 1240*bis* van algemene strekking invoert – vaststelling van de voorwaarden en modaliteiten van het bevrijdende karakter van alle tegoeden van de overledene ten gunste van alle erfgerechtigden. Het voorstel van 2 december 2008 had immers een soortgelijke maatregel voorzien. Deze maatregel die overlapt met artikel 15 (besproken in de commissie van 10 februari 2009), werd met reden uit het voorstel geschrapt.

2° Het voorstel is het enige dat, via een aanpassing van het BW, behalve in de bepaling van algemene strekking (nieuw art. 1240*bis* van het BW ingevoerd bij art. 15 van het bovengenoemde wetsontwerp) vermeld onder het bovenstaande punt 1°, ook in de invoering voorziet

survivant peut obtenir autant de fois le montant de 5 000 euros qu'il y a d'organismes détenteurs de ces avoirs. La question est posée: les auteurs des différentes propositions sont-ils conscients de cette situation?

*
* *

Raisons pour lesquelles la proposition de loi déposée par M. Servais Verherstraeten et consorts le 2 décembre 2008 (Doc Parl. Chambre, DOC 52 1633/001) *telle qu'amendée le 11 février 2009* (DOC 52/1633/001 – DOC 52/1633/002) a la préférence de l'Administration des Affaires fiscales.

Elle répond aux objectifs poursuivis par l'ensemble des auteurs des propositions introduites dans le même sens, à savoir, accorder un minimum de liquidités au conjoint ou cohabitant survivant d'un défunt dont les avoirs sont «bloqués» suite au décès, pour lui permettre de faire face à ses besoins quotidiens jusqu'au «déblocage» effectif de tous ces avoirs.

En effet,

1° Cette proposition est la seule à avoir réalisé correctement que non seulement c'était le caractère libératoire des paiements effectués par les organismes détenteurs qui constituait le véritable obstacle à un «déblocage» total ou partiel des avoirs d'un défunt mais aussi que ce problème relevait du droit civil.

À cet égard il faut ajouter à ce qui a déjà été dit dans l'avis individuel que, par amendement du 11 février 2009 les auteurs ont tenu compte de la modification au Code civil proposée par l'article 15 du projet de loi portant des dispositions diverses (I) qui insère dans ce Code un nouvel article 1240*bis* de portée générale – établissement des conditions et des modalités du caractère libératoire de tous les avoirs du défunt au profit de tous les successibles. La proposition du 2 décembre 2008 avait en effet prévu une mesure similaire. Cette mesure faisant double emploi avec l'article 15 (discuté en commission le 10 février 2009), a été retirée à juste titre de la proposition.

2° La proposition est la seule à avoir prévu correctement, par adaptation du C. civ., outre la disposition de portée générale (art. 1240*bis* nouveau du C.civ. inséré par l'art.15 du projet de loi précité) visée sous 1° ci-avant, l'insertion dans ce Code d'un nouvel article 1240*ter*, de

van een nieuw artikel 1240ter van specifieke strekking in dit Wetboek. Dat bepaalt inzonderheid de voorwaarden en modaliteiten van het bevrijdende karakter van de betaling van «een voorschot» van een welbepaald bedrag – hier 5 000 euro – aan de langstlevende echtgenoot of wettelijk samenwonende vóór de «gehele vrijgave» van de tegoeden van de overledene.

Dit artikel werd met reden behouden. Het is zeer precies en houdt echt rekening met het doel van de indieners van het voorstel, namelijk via de vestiging van het bevrijdende karakter van de betaling van het voorschot door de instellingen die de geblokkeerde tegoeden na een overlijden bewaren, de langstlevende vóór de totale vrijgave van de tegoeden van de overledene echt hulp verlenen om zijn dagelijkse uitgaven (bijvoorbeeld huishoudelijke boodschappen, vervoer, persoonlijke kosten voor huisarts) te bekostigen.

3° Via het amendement van 11 februari 2009 hebben de indieners van dit voorstel de – noodzakelijkerwijze limitatieve – opsomming van de bevoorrechte kosten die de bewarende instellingen moeten betalen bovenop het voorschot vervangen door de verwijzing naar de bevoorrechte kosten vermeld in de artikelen 19 en 20 van de hypotheekwet van 16 december 1851. Dit amendement is gerechtvaardigd om het doel van het voorstel te bereiken, namelijk de langstlevende een bedrag ter beschikking te stellen dat alleen voor zijn dagelijkse behoeften bestemd is.

portée spécifique, qui établit plus particulièrement les conditions et les modalités du caractère libératoire du paiement «d'une avance» d'un montant déterminé – ici 5 000 euros – au conjoint ou cohabitant légal survivant avant le «déblocage complet» des avoirs du défunt.

Cet article a été maintenu à juste titre. Il est très précis et réalise vraiment le but des auteurs de la proposition à savoir, en établissant le caractère libératoire du paiement de l'avance par les organismes détenteurs des avoirs bloqués suite à un décès, accorder au survivant une véritable aide pour faire face à ses dépenses quotidiennes (courses de ménage, transports, frais personnels de médecin par exemple) avant le déblocage total des avoirs du défunt.

3° Par amendement du 11 février 2009, les auteurs de cette proposition ont remplacés l'énumération – nécessairement limitative – des frais privilégiés que les organismes détenteurs doivent payer outre l'avance, par la référence aux frais privilégiés mentionnés aux articles 19 et 20 de la loi hypothécaire du 16 décembre 1851. Cet amendement est justifié pour atteindre le but poursuivi par la proposition qui est de mettre à disposition du défunt une somme exclusivement réservée à ses besoins au quotidien.